

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ : Σ.Δ.Ο

ΤΜΗΜΑ : Δ.Μ.Τ.Α

**ΘΕΜΑ : «ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΛΥΡΙΝΤΖΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ : ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ. 3
----------------	--------

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦ. 1 : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	Σελ. 8
ΚΕΦ. 2 : ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ Ε.Ε	Σελ.12
ΚΕΦ. 3 : ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	Σελ.19

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦ. 1 : ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Σελ. 31
ΚΕΦ. 2 : ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Τ.Α – ΚΡΑΤΟΥΣ	Σελ. 33
ΚΕΦ. 2 : ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΠΑΡΚΟ ΠΡΕΣΠΩΝ : ΕΝΑ ΕΥΠΡΟΣΔΕΚΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ.....	Σελ. 45

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΚΕΦ. 1 : ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΧΕΛΩΝΕΣ ΚΑΡΕΤΤΑ-ΚΑΡΕΤΤΑ... ..	Σελ. 55
ΚΕΦ. 2 : ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ – ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΧΕΛΩΝΑΣ.....	Σελ. 59

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	Σελ. 90
--------------------	---------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	Σελ. 93
--------------------	---------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το περιβάλλον είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για την ευημερία του ανθρώπου και πρέπει αναμφίβολα να αποτελεί μία παράμετρο για την ανάπτυξη ενός τόπου μαζί με τα οικονομικά, πολιτιστικά και κοινωνικά κριτήρια. Δεδομένου μάλιστα ότι ένα συγκεκριμένο περιβαλλοντικό ζήτημα έχει επιπτώσεις άμεσες στους κατοίκους μιας γεωγραφικής ενότητας, είναι φανερό ότι η αντιμετώπιση του απαιτεί την ενεργή συμμετοχή πολλών των ανθρώπων.

Η Ελλάδα όπως γνωρίζουμε, είναι μία χώρα πλούσια σε ιστορία και πολιτισμό, πλούσια σε τοπία και φύση. Η διατήρηση αυτού του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου αποτελεί υποχρέωση όλων των Ελλήνων πολιτών και της πολιτείας. Πολλές περιοχές από αυτόν τον φυσικό πλούτο, θεωρούνται «προστατευόμενες». Με τον όρο «προστατευόμενες περιοχές εννοούμε εκείνες τις περιοχές οι οποίες προστατεύουν κάποια είδη ζώων και φυτών που είτε είναι μοναδικά είτε κινδυνεύουν με εξαφάνιση. Τέτοιες περιοχές είναι οι Εθνικοί Δρυμοί, τα Θαλάσσια Πάρκα, οι Βιότοποι οι Υγρότοποι και περιοχές που προστατεύουν κάποια ζώα που απειλούνται με εξαφάνιση.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ένας θεσμός πολιτικός και διοικητικός αλλά ταυτόχρονα και αναπτυξιακός. Είναι εκείνος ο θεσμός ο οποίος μπορεί να εξασφαλίσει τη συμμετοχική διαδικασία στην προώθηση της προστασίας και της διαφύλαξης του περιβάλλοντος κάτω από δύο βασικές προϋποθέσεις: τη μεταβίβαση της άσκησης αρμοδιοτήτων και την απόφαση για ανάληψη εργασίας.

Από παλαιότερα οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) είχαν αρμοδιότητες σχετικές με το περιβάλλον και την προστασία του, αλλά τα τελευταία χρόνια σταδιακά μεταβιβάστηκαν σε αυτούς πολύ περισσότερες και νομοθετικά δόθηκε η δυνατότητα να αναλαμβάνουν και άλλες, αρκεί να αποφασίσουν ότι μπορούν να τις ασκήσουν.

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην προστασία αυτών των περιοχών είναι πολύ σημαντικός και παράλληλα δύσκολος αφού καλείται να εκτελέσει κυβερνητικές αποφάσεις χωρίς να έχει τους αντίστοιχους

οικονομικούς πόρους γι' αυτό το σκοπό. Οι ΟΤΑ θα πρέπει να έχουν αυτοτέλεια στον διοικητικό και οικονομικό τομέα ώστε να αποφασίζουν οι ίδιοι «τα του οίκου τους». Το Κράτος από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να περιοριστεί στο ρόλο του συντονιστή ανάμεσα στους ΟΤΑ αλλά και του διαχειριστή των εθνικών πόρων που προέρχονται από την οικονομική συμβολή των Δήμων ανάλογα με τις δυνάμεις τους.

Σκοπός της εργασίας λοιπόν, είναι να δείξει την ποσότητα και την ποιότητα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι περιοχές αυτές, το νομοθετικό καθεστώς που έχει θεσπιστεί για αυτό το θέμα και τον τρόπο με τον οποίο θα αναδειχθεί ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η συνεργασία της με το Κράτος για την επίλυση αυτού του σοβαρού περιβαλλοντικού ζητήματος.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

Η συγκεκριμένη εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο **πρώτο κεφάλαιο** αναφέρεται το νομικό καθεστώς που υπάρχει και που είναι χρήσιμο για την αντιμετώπιση του θέματος. Περιλαμβάνονται κάποιες διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις καθώς επίσης και η νομοθεσία που ισχύει αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** παρουσιάζεται ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών και τι αρμοδιότητες έχει πάνω σε αυτό το θέμα. Γίνεται επίσης μία αναφορά στη συνεργασία της με το Κράτος και πως και οι δυο μαζί μπορούν να έχουν καλύτερα αποτελέσματα. Ολοκληρώνοντας αυτό το κεφάλαιο, παρουσιάζεται και ένα παράδειγμα συνεργασίας του ελληνικού κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με άλλες χώρες και πόσο σημαντική είναι μια τέτοια συνεργασία για την προστασία της φύσης.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** γίνεται μία αναφορά σε ένα παράδειγμα για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε καλύτερα το αντικείμενο της εργασίας. Το παράδειγμα αυτό περιλαμβάνει τις προσπάθειες που γίνονται για την προστασία της χελώνας Καρέττα-Καρέττα στην περιοχή της Ζακύνθου, τι

προβλήματα αντιμετωπίζουν οι αρμόδιοι φορείς και οι εθελοντές. Εμφανίζεται μία συγκεκριμένη περίπτωση συνεργασίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το Κράτος για την προστασία του θαλάσσιου αυτού είδους με τη λειτουργία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου. Επίσης αναλύεται ο τρόπος που έχουν διαχειριστεί οι αρμόδιοι φορείς την περιοχή και οι προσπάθειες που γίνονται από κάποιους εθελοντές για την προστασία της θαλάσσιας χελώνας.

Στο **τέταρτο** και **τελευταίο κεφάλαιο** της εργασίας αναγράφονται κάποιες παρατηρήσεις απ' όλη την εργασία και συμπεράσματα στα οποία, όπως είναι φυσικό, αναφέρονται και κάποιες προτάσεις που είναι απαραίτητες έτσι ώστε η προστασία αυτών των περιοχών να είναι πιο εύκολη για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, το Κράτος και για όλους τους ανθρώπους γενικότερα.

ΠΗΓΕΣ

Για την εργασία αυτή πληροφορίες και στοιχεία που αφορούν το περιβάλλον αντλήθηκαν από πάρα πολλές πηγές. Αν και τα στοιχεία ήταν πάρα πολλά απομονώθηκαν μερικά από αυτά προκειμένου να μην ξεφύγουμε από το θέμα. Έτσι λοιπόν, οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν είναι κυρίως το Διαδίκτυο (INTERNET) αλλά και κάποια εξειδικευμένα βιβλία. Αξίζει να σημειωθεί ότι η βιβλιογραφία ποικίλει διότι χρησιμοποιήθηκαν βιβλία είτε νομικά για το νομοθετικό καθεστώς, που υπήρχε και υπάρχει, αλλά και θεωρητικά βιβλία και οικολογικά περιοδικά.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Γενικά:

Όπως γίνεται κατανοητό σαν προστατευόμενη περιοχή θεωρείται κάθε περιοχή που έχει ανάγκη από την Πολιτεία να πάρει κάποια μέτρα προκειμένου να την προστατέψει από τους κινδύνους που αντιμετωπίζει με κυριότερο, όπως είπαμε, την αλόγιστη παρέμβαση του Κράτους. Λόγω της σοβαρότητας του θέματος έχει αναπτυχθεί διάλογος μεταξύ των χωρών και έχουν διατυπωθεί διάφορες προτάσεις. Πρόκειται για συμβάσεις οι οποίες ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος και αρκετές από αυτές με κάποιες περιοχές που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή αφού προστατεύουν απειλούμενα είδη ή έχουν κάποια ιστορική και πολιτιστική σημασία. Τα νομικά αυτά κείμενα δεν αρκούνται μόνο στα πλαίσια του ελληνικού κράτους αλλά και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Η σύμβαση RAMSAR, η συνθήκη της Βερόνας, της Βόννης, το δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 και άλλες που θα αναφερθούν παρακάτω και που παίζουν καταλυτικό ρόλο στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

Στο πρώτο μέρος επίσης θα ασχοληθούμε με το τι ίσχυε μέχρι τώρα στην Ελλάδα και τι πραγματοποιείται σήμερα. Δηλαδή ποιο είναι το νομοθετικό καθεστώς που ισχύει σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η πρώτη προσπάθεια που έγινε με σκοπό να θεσμοθετηθούν οι προστατευόμενες περιοχές ήταν το 1872 με την ίδρυση του Εθνικού Πάρκου Yellowstone στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Από τότε όμως μέχρι

σήμερα έχουν κηρυχθεί σε όλο τον κόσμο πάρα πολλές τέτοιες περιοχές οι οποίες ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους διακρίνονται σε διαφορετικά είδη και έχουν διάφορες ονομασίες, όπως για παράδειγμα περιοχές απόλυτης προστασίας, φυσικά και θαλάσσια καταφύγια, φυσικά και εθνικά πάρκα, προστατευόμενα τοπία και πολλά άλλα.

Διαφορά:

Αυτό που διαφοροποιεί τις προστατευόμενες περιοχές από τις άλλες εκτάσεις με ιδιαίτερα οικολογικά χαρακτηριστικά, οι οποίες όμως δεν θεωρούνται προστατευόμενες, είναι το γεγονός ότι οι πρώτες διέπονται από κάποιο συγκεκριμένο νομικό καθεστώς για την προστασία και τη διαχείριση τους.

Αυτό που πρέπει να αναφερθεί είναι ότι η προστασία της φύσης δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την κήρυξη προστατευόμενων περιοχών αλλά γενικά πρέπει να δοθεί σημασία και ενδιαφέρον για όλες τις φυσικές περιοχές που έχουν κάποια σημασία για τον τόπο μας. Αυτό μπορεί να γίνει με το να ενσωματωθούν οι φυσικοί πόροι στην πολιτική της ανάπτυξης αφού τα φυσικά οικοσυστήματα δέχονται πολλές πιέσεις από όλους τους τομείς της ανάπτυξης όπως είναι η βιομηχανία, οι μεταφορές ο τουρισμός κ.λ.π.

Γενικά οι περιοχές που καλούνται και θεωρούνται προστατευόμενες είναι οι εξής :

- **Υγρότοποι.** Σύμφωνα με τη σύμβαση Ramsar που θα δούμε παρακάτω, οι υγρότοποι ορίζονται ως φυσικές ή τεχνητές περιοχές αποτελούμενες από έλη γενικώς ή από νερό το οποίο είναι στάσιμο ή ρέον, γλυκό, υφάλμυρο ή αλμυρό. Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν και εκείνες που καλύπτονται με θαλασσινό νερό το βάθος του οποίου κατά την αμπώτιδα δεν υπερβαίνει τα έξι μέτρα.

Γενικά οι υγρότοποι έχουν ιδιαίτερη σημασία αφού τα οφέλη τους είναι πάρα πολλά.

- Καταρχήν, είναι ένα είδος αποθήκης πόσιμου νερού χρησιμοποιούνται σε κάποιο βαθμό για άρδευση. Γι' αυτό το σκοπό υπάρχουν και τεχνητοί υγρότοποι.
- Επίσης, ένας υγρότοπος μπορεί να αποκτήσει και αλιευτική σημασία διότι μέσα σε αυτόν μπορούν να παραχθούν μερικοί πληθυσμοί ψαριών. Πολλά επίσης ζώα της ξηράς μπορούν να βρουν τροφή αφού η βλάστηση των υγροτόπων στις Μεσογειακές χώρες χρησιμοποιείται για βοσκή από τα αγροτικά κυρίως ζώα, εδώ και πάρα πολλά χρόνια.

Στη χώρα μας υπάρχουν πάνω από 400 γνωστοί υγρότοποι. Πριν από 70 χρόνια περίπου η συνολική επιφάνεια των ελληνικών υγροτόπων ήταν σχεδόν η τριπλάσια από τη σημερινή. Τα τελευταία 50 χρόνια όμως έχουν πραγματοποιηθεί πολλές αλλαγές στους υγροτόπους της Χώρας μας. Για παράδειγμα, πολλές λιμνοθάλασσες και έλη αποξηράνθηκαν, ποτάμια τιθασεύτηκαν με φράγματα και παραποτάμια εκχερσώθηκαν. Οι περισσότερες από αυτές τις καταστροφές πραγματοποιήθηκαν κυρίως διότι ο άνθρωπος αναζητούσε να αυξήσει τα παραγόμενα αγαθά του και αποφάσισε ότι έτσι θα αποκτούσε περισσότερο γη για καλλιέργεια.

- **Οικοσυστήματα.** Σύμφωνα με το Νόμο 1650\1986, οικοσύστημα ή σύστημα ζωής είναι *κάθε σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που δρουν σε ορισμένο χώρο και βρίσκονται σε αλληλεπίδραση μεταξύ τους.*

Στη Ελλάδα τα οικοσυστήματα παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του περιβάλλοντος αφού σε αυτά μπορούν να βρискουν καταφύγιο πολλά ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα υπό εξαφάνιση είδη ζώων και να προστατεύει κάποια είδη χλωρίδας και πανίδας. Στη χώρα μας η οδηγία 92/43, που θα αναφερθούμε παρακάτω, είναι από τις οδηγίες που ασχολήθηκαν σε μεγάλο βαθμό με την προστασία των φυσικών οικοτόπων.

- **Εθνικοί Δρυμοί ή Εθνικά Πάρκα.** Πρόκειται για κάποιες δασικές εκτάσεις με πολλά αισθητικά, βιολογικά και οικολογικά στοιχεία τα οποία είτε επηρεάζονται από τον άνθρωπο είτε όχι. Οι εθνικοί δρυμοί αποτελούν ένα

μέτρο πολύ σημαντικό για την προστασία της χλωρίδας και της πανίδας αλλά είναι σημαντικοί και για την ψυχική ηρεμία και γαλήνη του ανθρώπου αφού σε αυτές τις περιοχές κάθε άτομο μπορεί να εξυπηρετήσει τις ανάγκες για υπαίθρια αναψυχή και για περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Οι κίνδυνοι για τους εθνικούς δρυμούς είναι μεγάλοι και ο κυριότερος είναι η επέμβαση του ανθρώπου όπως οι πυρκαγιές, το παράνομο κυνήγι, η κατασκευή δρόμων και πολλοί άλλοι.

Στην Ελλάδα υπάρχουν 10 εθνικοί δρυμοί οι οποίοι σύμφωνα με το Νόμο 996/1971 και το Νόμο 1650/1986 απαγορεύεται κάθε ανθρωπίνη επέμβαση που θα δημιουργήσει προβλήματα και δυσκολίες στην ανάπτυξη αυτών των περιοχών. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει η χώρα μας στη διαχείριση αυτών των περιοχών έχει κάνει αναγκαίο το γεγονός να θεωρηθούν και οι εθνικοί δρυμοί προστατευόμενες περιοχές. Ελληνικοί εθνικοί δρυμοί είναι ο εθνικός δρυμός του Παρνασσού, του Ολύμπου, της Οίτης, της Πάρνηθας, του Σουνίου, Της Πίνδου, της Σαμαριάς, ο εθνικός δρυμός Βίκου-Αώου, Πρεσπών και Αίνου.

-Θαλάσσια Πάρκα. Πρόκειται για θαλάσσιες περιοχές, επιλεγμένες από το Κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι οποίες χαρακτηρίζονται για την σπάνια θαλάσσια χλωρίδα και πανίδα και για τα απειλούμενα υπό εξαφάνιση ζώα που βρίσκουν καταφύγιο σε αυτές τις περιοχές. Το 1970, 27 έθνη σε όλο τον κόσμο είχαν ιδρύσει 118 θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές. Από τότε μέχρι σήμερα έχουν ιδρυθεί περίπου 1180 θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές σε 120 χώρες.

Στη χώρα μας, η πρώτη προστατευόμενη θαλάσσια περιοχή που ιδρύθηκε είναι το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου- Βορείων Σποράδων (1992) ενώ λίγο αργότερα ιδρύεται το Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου το οποίο περιλαμβάνει την πιο σημαντική περιοχή ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα-Καρέττα σε ολόκληρη τη Μεσόγειο.

Γενικά οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές, τα θαλάσσια πάρκα δηλαδή, ορίζονται ως οριοθετημένες περιοχές που συνήθως περιλαμβάνουν όχι μόνο θαλάσσιο αλλά και χερσαίο χώρο με οικοσυστήματα μεγάλης βιοποικιλότητας και με σημαντικά αρχαιολογικά, πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα θαλάσσια πάρκα θα πρέπει να υπόκεινται σε ιδιαίτερες νομοθετικές ρυθμίσεις έτσι ώστε να προστατεύονται και να διατηρούνται οι σπάνιοι οικοτόποι και τα απειλούμενα είδη που υπάρχουν σε αυτά, αλλά παράλληλα να διατηρούνται και όλα τα πολύτιμα στοιχεία τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΝΟΜΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ξεκινώντας με τη σύμβαση RAMSAR, η οποία τέθηκε σε ισχύ το Δεκέμβριο του 1975, ήταν από τις πρώτες συμβάσεις που ασχολήθηκαν αποκλειστικά με την προστασία των βιοτόπων. Καλύπτει τη μεγαλύτερη γεωγραφική έκταση αφού έχει 24 ευρωπαϊκά μέλη και 278 περιοχές.

Τα συμβαλλόμενα μέλη της θα πρέπει να οριοθετήσουν τέτοιους υγροτόπους μέσα στα όρια των εδαφών της σύμβασης και θα δημιουργήσουν έτσι ένα κατάλογο επονομαζόμενο ως «Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας».

Για να καταφέρουν τα συμβαλλόμενα μέλη να προωθήσουν τη διατήρηση των υγροτόπων του καταλόγου και να επιτύχουν την όσο το δυνατό σωστότερη χρήση τους, θα πρέπει να εφαρμόσουν και να καθορίσουν ένα κατάλληλο για αυτό το σκοπό σχεδιασμό. Η συγκεκριμένη σύμβαση δίνει μεγάλη σημασία επίσης και στο γεγονός ότι τα μέλη της έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν την προστασία των υγροτόπων και της υδρόβιας ορνιθοπανίδας με τέτοιο τρόπο ώστε να οριοθετούνται προστατευόμενες περιοχές μέσα σε υγροτόπους και να παρέχουν επαρκή μέσα για τη φύλαξη τους.

Η Ελλάδα ήταν η έβδομη χώρα που υπέγραψε τη συνθήκη RAMSAR και την ενεργοποίησε με το Νομικό Διάταγμα 191\74, ανακηρύσσοντας 11 υγροτοπικές περιοχές που περιλαμβάνονται στον Κατάλογο Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας. Για τις περιοχές αυτές υπάρχουν πολλές προτάσεις για την οριοθέτηση ζωνών προστασίας ήδη από το 1986 και επίσης έχουν αρχίσει διάφορες ενέργειες από τη διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για την εφαρμογή τους.

- Από το 1974 υπάρχει Π.Δ. για την Πρέσπα.

- Στη συνέχεια, το 1976, η Επιτροπή που αποτελούνταν από τους τότε Υπουργούς της Ευρώπης, υιοθέτησε μία απόφαση για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Δικτύου Βιογενετικών Πάρκων έχοντας σαν στόχο να διατηρηθούν κάποια αντιπροσωπευτικά δείγματα της χλωρίδας, της πανίδας και διάφορων φυσικών περιοχών της Ευρώπης.
- Από το 1986 έχουν οριοθετηθεί ο Αμβρακικός, η λίμνη Κερκίνη, το Μεσολόγγι, το Κοτύχι.

Βιογενετικό Πάρκο

Για να κατανοήσουμε καλύτερα αυτήν την απόφαση πρέπει να δώσουμε έναν ορισμό για αυτού του είδους το Πάρκο. Έτσι λοιπόν, με τον όρο Βιογενετικό Πάρκο εννοούμε μία νόμιμα καθιερωμένη περιοχή προστασίας που χαρακτηρίζεται από κάποιους βιότοπους ή οικοσυστήματα τα οποία είτε μοναδικά, είτε σπάνια, είτε απειλούμενα. Κάθε κράτος-μέλος έχει την υποχρέωση να συντάξει ένα κατάλογο με τους διαφορετικούς τύπους βιότοπων και οικοσυστημάτων στα όρια της εδαφικής τους επικράτειας.

Η Επιτροπή των Υπουργών που αναφέραμε πιο πάνω σχεδιάζει να συνταχθεί μία λίστα που θα περιέχει εκείνες τις περιοχές που είναι άμεσης προτεραιότητας έτσι ώστε οι πιο σπάνιες και οι πιο απειλούμενες από αυτές να οριοθετηθούν σαν ένα μέρος του Δικτύου Βιογενετικών Πάρκων.

Ο κατάλογος που αναφέραμε πιο πάνω θα μπορούσε ίσως να θεωρηθεί σαν ένα βοήθημα για να συνταχθεί αυτή η λίστα αφού πολλές περιοχές είναι κατάλληλες να συμπεριληφθούν στο Δίκτυο. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα έχει δημιουργηθεί ένα Βιογενετικό Πάρκο.

Την ίδια χρονιά, (1976), οι κυβερνήσεις των χωρών που βρίσκονται στα παράλια της Μεσογείου, υπέγραψαν τη σύμβαση της Βαρκελώνης. 3 χρόνια αργότερα, (1982), υιοθετήθηκε ένα σημαντικό πρωτόκολλο που σχετίζεται με τη σύμβαση με θέμα τις Ειδικά Προστατευόμενες Μεσογειακές Περιοχές. Το συγκεκριμένο Πρωτόκολλο υιοθετήθηκε με σκοπό να προσφέρει ειδική προστασία στα μεσογειακά είδη που κινδυνεύουν καθώς και στους βιότοπους που θεωρούνται σημαντικοί για τη διατήρηση και διαφύλαξη τους.

Τα μέλη της σύμβασης έχουν συμφωνήσει να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα έτσι ώστε να προστατευθούν εκείνες οι περιοχές που έχουν μεγάλη σημασία για τη διασφάλιση των φυσικών πόρων και των περιοχών της Μεσογείου. Σημαντική επίσης υποχρέωση των μελών είναι καθιερώσουν προστατευόμενες περιοχές και να επιχειρούν να καταφεύγουν σε τέτοιες δράσεις που είναι απαραίτητες για την προστασία και την αποκατάσταση αυτών των περιοχών όσο το δυνατό γρηγορότερα.

Η Σύμβαση της Βέρνης

Σαν μία από τις πιο σημαντικές συνθήκες η οποία παρουσιάζει μεγάλη συμμετοχή στην προστασία του περιβάλλοντος είναι η σύμβαση της Βέρνης η οποία υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 1979 και τέθηκε σε ισχύ το 1982 τον Ιούνιο. Σύμφωνα με αυτήν τη σύμβαση, τα μέλη έχουν τη δυνατότητα να προστατεύουν τους πληθυσμούς της χλωρίδας και της πανίδας και να δίνουν ιδιαίτερο βάρος και προσοχή στα είδη που είναι ευάλωτα και σε αυτά που κινδυνεύουν με εξαφάνιση. Στα τελευταία είδη περιλαμβάνονται και τα μεταναστευτικά είδη. Συγκεκριμένα κάθε μέλος έχει αναλάβει να πάρει τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα έτσι ώστε να διασφαλιστούν και να διατηρηθούν οι βιότοποι της άγριας χλωρίδας και πανίδας καθώς και να προστατευθούν όλοι οι φυσικοί βιότοποι που απειλούνται με εξαφάνιση.

Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι η σύμβαση της Βέρνης έχει σκοπό ακόμα να δώσει μεγάλη προσοχή στην προστασία σημαντικών περιοχών για τα μεταναστευτικά είδη.

Ολοκληρώνοντας τη συνθήκη τα συμβαλλόμενα μέλη υποχρεώνονται να απαγορεύσουν την καταστροφή από πρόθεση των τόπων που χρησιμεύουν για την αναπαραγωγή και την ανάπαυση των προστατευόμενων ειδών.

Τον Απρίλιο της ίδιας περιόδου υιοθετείται η οδηγία 79\409 για τη διατήρηση των άγριων πουλιών και τίθεται σε ισχύ τον Απρίλιο του 1981. Η οδηγία αυτή απαιτεί από 12 κράτη-μέλη να διατηρήσουν όχι μόνο τους πληθυσμούς των άγριων πουλιών που ζουν σε άγρια κατάσταση από τη

φύση τους, αλλά απαιτεί ακόμα να εξασφαλίζουν επαρκή έκταση και ποικιλία βιοτόπων ώστε να επιτευχθεί η προστασία τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας, για να μπορέσουν τα άγρια πουλιά να επιβιώσουν και να αναπαράγονται στην περιοχή όπου εξαπλώνονται, θα πρέπει τα μέλη να λαμβάνουν ιδιαίτερα μέτρα προστασίας και ως εκ τούτου να καθορίζουν τις πιο κατάλληλες περιοχές, σε αριθμό και είδος ως Περιοχές Ειδικής Προστασίας για την ευκολότερη διατήρηση αυτών των ειδών. Για τη δημιουργία αυτών των περιοχών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις αυτών των ειδών για την προστασία τους μέσα στην γεωγραφική περιοχή όπου η οδηγία εφαρμόζεται. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα έχουν δημιουργηθεί 26 Περιοχές Ειδικής Προστασίας.

Σημαντική υποχρέωση των κρατών-μελών είναι να υιοθετούν κατάλληλα μέτρα για τα είδη των πουλιών που μεταναστεύουν τακτικά λαμβάνοντας πάντα υπόψη τους την ανάγκη για προστασία τόσο στην γεωγραφική όσο και στη θαλάσσια περιοχή.

Η ρύπανση είναι ίσως η κύρια αιτία ενόχλησης των πουλιών γι αυτό το λόγο τα συμβαλλόμενα μέλη παίρνουν κατάλληλα μέτρα και σε αυτήν την περίπτωση ώστε να αποφεύγεται η ρύπανση.

Η Σύμβαση της Βόννης

Το Νοέμβριο του 1983 τίθεται σε ισχύ η σύμβαση της Βόννης έχοντας κύριο στόχο την προστασία των μεταναστευτικών ειδών σύμφωνα με 2 προϋποθέσεις:

- α) Καταρχήν τα είδη αυτά χρειάζονται προστασία για όλη τη διάρκεια της μεταναστευτικής τους διαδρομής
- β) Η προστασία αυτή απαιτεί τη συνεργασία και τη δράση όλων των μελών. Έως το 1991 είχαν υπογράψει τη σύμβαση 35 χώρες σε όλο τον κόσμο μέσα στις οποίες περιλαμβάνεται και η Ελλάδα.

Σύμφωνα με το άρθρο 2, η σύμβαση της Βόννης προβλέπει 3 δράσεις για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών άγριας πανίδας και

περιλαμβάνει 2 παρατήματα. Το παράρτημα 1 περιέχει όλα εκείνα τα είδη που απειλούνται με εξαφάνιση σε ολόκληρη την κατανομή τους ή σε ένα μεγάλο μέρος της και το δεύτερο παράρτημα περιλαμβάνει τα είδη που θα επωφεληθούν από τη διεθνή συνεργασία για τη διατήρηση και την προστασία τους.

Η πρώτη δράση λοιπόν, αναφέρεται στην υποχρέωση που έχουν τα μέλη να προωθούν, να συντονίζουν και να υποστηρίζουν την έρευνα των ειδών που σχετίζονται με τα μεταναστευτικά είδη. Επίσης θα πρέπει να σπεύσουν στην άμεση προστασία των μεταναστευτικών ειδών που περιλαμβάνονται στο παράρτημα 1 (το οποίο αναφέραμε λίγο πιο πάνω) και τέλος να συνάπτουν συμφωνίες για την προστασία και τη διαχείριση των ειδών που περιλαμβάνονται στο δεύτερο παράρτημα.

NATURA 2000

Η πιο πρόσφατη σύμβαση είναι η οδηγία 92\43 της ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, της άγρια πανίδας και αυτοφυούς χλωρίδας. Η συγκεκριμένη οδηγία υπογράφηκε το Μάιο του 1992 έχοντας ως αρχή την προστασία ολόκληρων ζωνών και φυσικών οικοτόπων ανεξάρτητα από το αν αποτελούν ή όχι βιότοπους προστατευόμενων περιοχών. Η οδηγία αυτή ονομάζεται NATURA 2000 και περιλαμβάνει ορισμένους τύπους βιότοπων καθώς και βιότοπους κάποιων συγκεκριμένων ειδών, θηλαστικών ή πουλιών. Η κύρια υποχρέωση των κρατών μελών είναι να προσπαθούν να διαχειρίζονται αυτές τις περιοχές και να παίρνουν μέτρα για την αναβάθμισή τους. Το NATURA 2000 περιλαμβάνει επίσης και τις Περιοχές Ειδικής Προστασίας, όπως και η οδηγία 79\409 που είδαμε παραπάνω, για τη διατήρηση των άγριων πουλιών.

Στη συγκεκριμένη οδηγία περιλαμβάνονται παραρτήματα μέσα από τα οποία προέρχονται κάποια κριτήρια ένταξης μίας περιοχής στο δίκτυο.

- Καταρχήν σημαντικός παράγοντας που παίζει ρόλο στην ένταξη μίας περιοχής είναι ο βαθμός αντιπροσώπευσης του φυσικού βιότοπου της.

- Επίσης σημαντικό ρόλο παίζει και το ποσό κάλυψης της συγκεκριμένης περιοχής από ένα βιότοπο σε σχέση με την ολική κάλυψη του ίδιου βιότοπου σε εθνικό επίπεδο.
- Συνεχίζοντας δεν θα πρέπει να παραλείψουμε και το γεγονός ότι ένα ακόμη κριτήριο ένταξης είναι το κατά πόσο μεγάλος ή μικρός είναι ο βαθμός προστασίας της λειτουργίας των φυσικών βιότοπων και ποιες είναι οι προοπτικές αποκατάστασής τους.
- Ένα τελευταίο κριτήριο θεωρείται και η συνολική εκτίμηση της αξίας της ενδιαφερόμενης περιοχής για την προστασία του βιοτόπου εννοώντας αν η συγκεκριμένη περιοχή αξίζει να προστατευθεί και ποιοι είναι οι λόγοι που το επιτρέπουν.

Το δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 θεωρείται ίσως η σπονδυλική στήλη όλων των ενεργειών που γίνονται για να προστατευθεί το περιβάλλον. Στην ευρωπαϊκή αυτή προσπάθεια η ελληνική χώρα πρόκειται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο λόγω της μεγάλης βιοποικιλότητας που διαθέτει και της σύνθεσης των φυσικών οικοτόπων της. Η εφαρμογή της οδηγίας 92\43\ΕΟΚ στην Ελλάδα, άρχισε με την εκτέλεση ενός έργου με βήματα «καταγραφή, αναγνώριση, εκτίμηση και χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας», το οποίο εγκρίθηκε από τις αρμόδιες επιτροπές της Κοινότητας και την εκτέλεση του την ανέλαβε το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας μέσω του Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων-Υγροτόπων (ΕΚΒΥ). Τη χρηματοδότηση αυτού του έργου την ανέλαβε κατά μεγάλο ποσοστό (75%), η Ευρωπαϊκή Ένωση οι εθνικές αρχές με μικρότερο ποσοστό (25%), δηλαδή το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και το Υπουργείο Γεωργίας.

Μέσα στα πλαίσια αυτού του έργου δημιουργήθηκε μία ομάδα που αποτελείτο από 100 επιστήμονες οι οποίοι έχουν σκοπό τη μεταξύ τους συνεργασία για την επίτευξη των στόχων της οδηγίας. Την ομάδα την αποτελούσαν άτομα από το ΕΚΒΥ μαζί με τα τρία τμήματα Βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών και άλλων οργανισμών.

Στα πλαίσια του παραπάνω προγράμματος αναγνωρίστηκαν 110 τύποι φυσικών οικοτόπων του Παραρτήματος 1, 39 οικοτόποι ειδών που αφορούν κάποια είδη φυτών και 76 που αφορούν είδη ζώων του Παραρτήματος 2. Με

βάση την πιο πύαν κατανομή καταγράφηκαν συνολικά 296 χωρικοί τόποι που περιέχουν αντίστοιχους τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών τα οποία αξιολογήθηκαν σύμφωνα με τα κριτήρια ένταξης του Παραρτήματος 3 το οποίο περιλαμβάνει τα κριτήρια εκείνα που είναι απαραίτητα ώστε να επιλεχθούν και να αναγνωριστούν κατάλληλα αυτές οι περιοχές ως περιοχές κοινοτικού ενδιαφέροντος και να χαρακτηρισθούν ως Ζώνες Ειδικής Διατήρησης. Οι εκτάσεις αυτές δεν είναι μόνο ορεινές και πεδινές αλλά και θαλάσσιες και υδάτινες εκτάσεις. Τα όρια κάθε χωρικής ενότητας επιλέχθηκαν με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να περιλαμβάνουν τους φυσικούς οικοτόπους και τους οικοτόπους ειδών που είναι ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος.

Γεωγραφικές Περιοχές

Για τους σκοπούς του έργου η Ελλάδα χωρίστηκε σε τρεις γεωγραφικές περιοχές, για κάθε μία από τις οποίες τέθηκε υπεύθυνος ένας επιστημονικός συντονιστής.

- Στην πρώτη κατηγορία τόπων περιλαμβάνονται όλες εκείνες οι περιοχές που έχουν υψηλή βιοποικιλότητα, οι οικότοποι που δεν εντοπίζονται πουθενά αλλού στη Ελλάδα και η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ τους χαρακτηρίζει ως περιοχές άμεσης προτεραιότητας.
- Στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται οι οικότοποι που δεν υπάρχουν μόνο στην Ελλάδα και που η βιοποικιλότητα τους δεν είναι τόσο υψηλή όπως στην κατηγορία Α.
- Τέλος, η κατηγορία Γ περιλαμβάνει εκείνες τις περιοχές που θεωρούνται μεν σημαντικές αλλά δεν έχουν τα κατάλληλα στοιχεία που να τις εντάσσουν στο Δίκτυο ΦΥΣΗ 2000.

Γενικά το συγκεκριμένο δίκτυο θεωρείται ίσως το πιο οργανωμένο δίκτυο μέχρι τώρα που έχει σκοπό όχι μόνο την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και τη σωστή και συνετή χρήση των τύπων οικοτόπων και των ειδών φυτών και ζώων που έχουν εξαιρετική οικολογική σημασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης, που όπως είναι γνωστό αποτελεί το σταυροδρόμι μεταξύ Αφρικής, Ασίας και Ευρώπης, παρουσιάζει σημαντικές διαφορές ως προς τη χλωρίδα και την πανίδα. Η ελληνική φύση χαρακτηρίζεται από πλούσια αυτοφυή χλωρίδα, από άγρια πανίδα, από αντιπροσωπευτικούς βιότοπους, ιδιαίτερους φυσικούς σχηματισμούς και από τοπία μοναδικής ομορφιάς. Αυτή η αξία χρειάζεται πολλές και ιδιαίτερες προσπάθειες για να προστατευθεί και να διατηρηθεί.

Η ανάγκη για προστασία του ελληνικού φυσικού περιβάλλοντος αναγνωρίστηκε ευτυχώς αρκετά νωρίς και εκφράστηκε με τη δημιουργία του πρώτου Εθνικού Δρυμού στον Όλυμπο το 1938. Πριν από αυτό οι προσπάθειες για προστασία της φύσης αρκούνταν και περιορίζονταν μόνο σε νομοθετικά μέτρα, κυρίως στα πλαίσια της δασικής νομοθεσίας και όχι σε πρακτικά μέτρα όπως η δημιουργία εθνικών πάρκων, βιοτόπων κτλ.

Η Ελλάδα, όσον αφορά την προστασία κάποιων περιοχών, ακολούθησε την πορεία άλλων περιοχών. Αυτό μπορούμε να το εξηγήσουμε με το γεγονός ότι πολλές χώρες αντιμετώπιζαν τις προστατευόμενες περιοχές ως περιοχές που ήταν απαγορευμένες για τον άνθρωπο. Η πρακτική αυτή όμως εγκαταλείπεται στην πορεία συνεχίζοντας σιγά-σιγά τη διαχείριση αυτών των περιοχών με σκοπό την ανάπτυξη του ευρύτερου περιβάλλοντος χώρου.

Ο σημαντικότερος νόμος για την προστασία του περιβάλλοντος είναι ο νόμος 1650\86 ο οποίος περιέχει ιδιαίτερο κεφάλαιο για την προστασία της φύσης και του τοπίου και δίνει τη δυνατότητα να θεσμοθετηθούν προστατευόμενες περιοχές.

Ο νόμος αυτός καταρχήν, κατηγοριοποιεί τις προστατευόμενες περιοχές συγκεκριμένα σε πέντε κατηγορίες και κατά δεύτερον καθορίζει μια ειδική διαδικασία για την κήρυξη και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών (άρθρα 18, 19, 21, 22).

- Η πρώτη κατηγορία λοιπόν είναι οι Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης όπου πρόκειται για εκτάσεις με αρκετά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικότοποι σπάνιων ή απειλούμενων με

εξαφάνιση ειδών της χλωρίδας και της πανίδας. Στις περιοχές αυτές σύμφωνα με τον παραπάνω Νόμο απαγορεύεται οποιαδήποτε δραστηριότητα με εξαίρεση κάποιες σημαντικές επιστημονικές έρευνες που είναι απαραίτητες σε κάποιες περιπτώσεις να πραγματοποιηθούν.

- Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει Περιοχές Προστασίας της Φύσης στις οποίες το φυσικό περιβάλλον προστατεύεται από κάθε επέμβαση ή δραστηριότητα που θα μπορούσε να αλλοιώσει τη φυσική του κατάσταση και εξέλιξη. Κατ' εξαίρεση μπορεί ορισμένες φορές να επιτρέπονται κάποιες εργασίες ή έρευνες ή δραστηριότητες κυρίως παραδοσιακές εφόσον βέβαια δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς της προστασίας.
- Στην Τρίτη κατηγορία περιλαμβάνονται τα Εθνικά Πάρκα τα οποία σύμφωνα με το Νόμο 1650/86 προστατεύονται τόσο από φυσικές αιτίες υποβάθμισης, όσο και από ανθρώπινες ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες. Στα Εθνικά Πάρκα επιτρέπεται να εκτελούνται έργα, να γίνονται έρευνες και να ασκούνται δραστηριότητες κυρίως παραδοσιακού χαρακτήρα σύμφωνα όμως με κάποιους περιορισμούς και όρους που θα καθορίζονται από τον κανόνα προστασίας και διαχείρισης.
- Η τέταρτη κατηγορία περιοχών αναφέρεται στους Προστατευόμενους Φυσικούς Σχηματισμούς τα οποία είναι τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματα της που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, επιστημονική και αισθητική αξία ή ακόμα μπορεί να συμβάλλουν στην προστασία των φυσικών πόρων. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται επίσης και τα Προστατευόμενα Τοπία και τα Προστατευόμενα στοιχεία του Τοπίου. Οι περιοχές αυτές είναι απαγορευμένες για οποιαδήποτε ενέργεια ή δραστηριότητα που μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα τη φθορά ή την αλλοίωση αυτών των περιοχών.

- Η Πέμπτη και τελευταία κατηγορία αποτελούν οι Περιοχές Οικοανάπτυξης. Στις περιοχές αυτές μπορεί να περιλαμβάνονται και Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης αλλά και οι Περιοχές Προστασίας της Φύσης που είδαμε παραπάνω. Στις Περιοχές Οικοανάπτυξης επιδιώκεται η προστασία και η βελτίωση των ιδιαίτερων και σημαντικών φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών καθώς επίσης και να ενισχυθούν όλες εκείνες οι παραδοσιακές ασχολίες κάτι το οποίο μπορεί να επιτευχθεί με την ανανέωση των μεθόδων και των συνθηκών της τοπικής οικονομίας. Όπως είναι φυσικό βιομηχανικές δραστηριότητες δεν επιτρέπονται σε αυτού του είδους τις περιοχές παρά μόνο όταν ευνοούν την οικονομική αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών και δεν υποβαθμίζουν το περιβάλλον. Επίσης με το συγκεκριμένο Νόμο επιδιώκεται και η εκπαίδευση των ανθρώπων στους τρόπους και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται έτσι ώστε να υπάρχει αρμονία μεταξύ των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και των φυσικών διεργασιών. Τέλος, όσον αφορά τις Περιοχές Οικοανάπτυξης επιδιώκεται και η ανάπαυση, η ηρεμία και η αναψυχή του κοινού.

Με την εφαρμογή του παραπάνω θεσμικού πλαισίου δημιουργήθηκε ένα σύστημα προστατευόμενων περιοχών το οποίο όμως δεν έχει ολοκληρωθεί οριστικά. Το γεγονός αυτό κάνει έντονη την ανάγκη να ενταχθούν αυτές οι περιοχές σε ένα ενιαίο καθεστώς προστασίας, διαχείρισης, παρακολούθησης και φύλαξης. Πρέπει ακόμα να καθοριστούν τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία αυτών των περιοχών, οι στόχοι, οι αρμοδιότητες και οι τρόποι άσκησης τους.

Διαχείριση και Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος

Το 1994 ξεκινάει το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον** του Β' Κ.Π.Σ. το οποίο όμως αντιμετώπισε αρκετά προβλήματα:

- Ένα από αυτά τα προβλήματα ήταν το γεγονός ότι δεν είχαν συνταχθεί τα απαραίτητα Προεδρικά Διατάγματα και αυτό είχε αποτέλεσμα το θεσμικό πλαίσιο να μην είχε ενεργοποιηθεί.

- Επίσης το πρόγραμμα έπασχε από έλλειψη συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων φορέων και πολλές πληροφορίες που χρειαζόνταν ήταν περιορισμένες και χρειαζόνταν αναθεώρηση και προσαρμογή στη σημερινή κατάσταση.
- Ακόμα παρουσιάζονταν σημαντικές ελλείψεις σε τεχνικές και άλλες υποδομές.
- Δεν πρέπει να παραβλεφθεί και το γεγονός ότι σημαντικές πιέσεις και κίνδυνοι δημιουργήθηκαν από τις χρήσεις και τις δραστηριότητες του ανθρώπου σε αυτές τις περιοχές.
- Ένα σημαντικό πρόβλημα που πρέπει να αναφέρουμε είναι επίσης και οι αδυναμίες και η έλλειψη των μηχανισμών που είναι απαραίτητοι για την ευαισθητοποίηση και την ενεργοποίηση του κοινωνικού συνόλου και των αρμοδίων φορέων.

Για τα παραπάνω προβλήματα αρμόδιο να απαντήσει ήταν το Υποπρόγραμμα 3 του ΕΠ.Π.ΠΕΡ, που αναφέρεται στη διαχείριση και την προστασία του περιβάλλοντος έχοντας σαν οδηγό τη στρατηγική και τις ενέργειες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και τις κατευθύνσεις για την αειφόρο ανάπτυξη.

Σκοπός αυτού του υποπρογράμματος ήταν όχι μόνο να διασφαλίσει και να διατηρήσει το φυσικό περιβάλλον αλλά και να υποστηρίξει την προστασία της φύσης σε συνδυασμό με την ανάπτυξη ενός τόπου.

Στόχοι Υποπρογράμματος 3

A) Παρακολούθηση, προστασία και διαχείριση των ειδών χλωρίδας, πανίδας και των οικοσυστημάτων.

B) Προστασία, διαχείριση, οργάνωση, φύλαξη και ανάδειξη σημαντικών βιοτόπων.

Γ) Καταγραφή, προστασία και διαχείριση οικοτόπων και φυσικών σχηματισμών της χώρας¹.

Κριτήρια:

Με βάση αυτούς τους στόχους εμφανίζονται κάποια κριτήρια για την επιλογή εκείνων των περιοχών που αναμένεται να ενταχθούν στη διαδικασία χρηματοδότησης.

- Ένα από τα σημαντικότερα είναι εάν η περιοχή που μελετάται έχει σημαντικές οικολογικές, ιστορικές, φυσικές και πολιτιστικές αξίες ή παρουσιάζει απειλές και κινδύνους περιβαλλοντικών και οικολογικών καταστροφών.
- Σημαντικό επίσης κριτήριο θεωρείται και το γεγονός αν υπάρχει κοινωνική αποδοχή ή τουλάχιστον δυνατότητα υπέρβασης των τοπικών αντιδράσεων.
- Τέλος, είναι απαραίτητη ή αναγκαία θα μπορούσε κανείς να πει, να υπάρχει ισόρροπη γεωγραφική κατανομή στη χώρα όπου εξετάζεται.

Στα πλαίσια του σχεδιασμού και της κατάρτισης του Υποπρογράμματος 3, ενεργοποιήθηκαν κάποια έργα που θα ικανοποιούσαν και θα οδηγούσαν στην επίτευξη των στόχων του αλλά και της στρατηγικής για την προστασία της φύσης.

Ενέργειες

- Η πρώτη λοιπόν ενέργεια που καθορίστηκε να γίνει ήταν να συνταχθούν ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες έτσι ώστε να καταγραφούν και να αφομοιωθούν εκείνα τα χαρακτηριστικά των περιοχών και να αποκτηθεί καλή γνώση για το προστατευόμενο είδος.
- Η δεύτερη κατηγορία των ενεργειών ήταν να γίνουν κάποιες παρεμβάσεις για να προστατευθούν, να αναβαθμιστούν και να

¹ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον Υποπρόγραμμα 3 Διαχείριση και Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος, ΕΕΤΑΑ 1999, σελ. 13

αναδειχθούν οι επιλεγμένες περιοχές. Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν πολλές και διάφορες δραστηριότητες που εκτείνονται με ενέργειες για την παρακολούθηση των φυσικών χαρακτηριστικών των περιοχών οι οποίες θεωρούνται έργα που γίνονται για την αποκατάσταση και την ανάδειξη αυτών των περιοχών.

- Έργο απαραίτητο που πρέπει να υιοθετηθεί είναι να δημιουργηθούν κατάλληλες υποδομές ή να συμπληρωθούν τυχόν αυτές που μπορεί ήδη να υπάρχουν, όχι μόνο για τη λειτουργία και τη διαχείριση αυτών των περιοχών αλλά και για τη σωστή και έγκυρη πληροφόρηση των ανθρώπων.
- Για να ολοκληρώσουμε αυτές τις ενέργειες, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε και εκείνες που πρέπει να γίνουν ώστε να ενημερωθεί κάθε τοπικός πληθυσμός για το καθεστώς προστασίας και να ευαισθητοποιηθούν όλοι για τα θέματα που αφορούν τη διατήρηση και την προστασία της φύσης, τόσο πολύτιμο αγαθό για κάθε ζωντανό είδος.

Το Υποπρόγραμμα 3 περιλαμβάνει 3 Μέτρα :

Μέτρο 3.1 : αφορά κυρίως την παρακολούθηση, προστασία και διαχείριση ειδών και οικοσυστημάτων και δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στα σπάνια και απειλούμενα είδη.

Μέτρο 3.2 : περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν κυρίως την προστασία , φύλαξη, οργάνωση, διαχείριση και ανάδειξη των σημαντικότερων βιότοπων της χώρας, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι υγρότοποι Ramsar.

Μέτρο 3.3 : πρόκειται για έργα και ενέργειες που αφορούν την προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη οικοτόπων και φυσικών σχηματισμών της χώρας, με έμφαση στις περιοχές του Δικτύου ΦΥΣΗ 2000².

² Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον Υποπρόγραμμα 3 Διαχείριση και Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος, ΕΕΤΑΑ 1999, σελ. 15

Μέτρο 3.1

Ξεκινώντας με το πρώτο μέτρο, η προσπάθεια για προστασία κάποιων περιοχών αρχίζει με την ένταξη της προστασίας του βιοτόπου οχιάς της Μύλου, η ανάδειξη του κρητικού αίγαγρου και η δημιουργία ενός κέντρου για την περίθαλψη και τη διάσωση ειδών στην Αίγινα. Για την επιτυχία αυτού του μέτρου έχουν προγραμματιστεί καταρχήν η ανάπτυξη συστημάτων για την παρακολούθηση των ειδών καθώς και η κατασκευή Κέντρων Παρακολούθησης-Σταθμών Ενημέρωσης και η προμήθεια εξοπλισμού για τη λειτουργία τους και την εγκατάσταση ειδικών παρατηρητηρίων και φυλακίων. Παράλληλα, πραγματοποιούνται και πολλές ενέργειες για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση οι οποίες περιλαμβάνουν τη διοργάνωση ημερίδων και συναντήσεων με τοπικούς φορείς, την παραγωγή ενημερωτικών φυλλαδίων χαρτών κτλ.

Μέτρο 3.2.

Συνεχίζοντας, το μέτρο 3.2 αναφέρεται σε έργα που έχουν γίνει σε 15 περιοχές : 11 υγράτοποι Ramsar, (Λίμνες Βόλβης-Λαγκαδά, Αμβρακικός, Μεσολόγγι-Αιτωλικό, Πρέσπες, Λίμνη Μητρικού και Βιστωνίδας Πόρτο-Λάγος, Δέλτα Έβρου, Δέλτα Αλιάκμωνα-Λουδία-Αξιού, Λίμνη Κερκίνη, Δέλτα Νέστου, Κοτύχι-Στροφυλιά), 2 θαλάσσια πάρκα (Β. Σποράδων, Λαγανά-Ζακύνθου), 1 Εθνικό Δρυμό στην Πίνδο και τέλος 1 καταφύγιο θηραμάτων στο δάσος Δαδιάς.

Στο συγκεκριμένο μέτρο έχουν προγραμματιστεί 2 ακόμη έργα. Το πρώτο είναι η «προστασία βιοτόπων» που αφορά την ολοκλήρωση του Α' Κ.Π.Σ. και το δεύτερο αναφέρεται στον κατάλληλο εξοπλισμό αστυνομικών υπηρεσιών με πλωτά μέσα για την προστασία του οικοσυστήματος των λιμνών Τριχωνίδας και Μεγάλης Πρέσπας. Για την πραγματοποίηση αυτών των έργων απαιτείται η εκπόνηση ειδικών περιβαλλοντικών και υποστηρικτικών μελετών καθώς και η δημιουργία Κέντρων Πληροφόρησης και υποδομών φύλαξης και ενημέρωσης. Απαιτείται τέλος να γίνουν ενέργειες για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των ανθρώπων οι οποίες να

περιλαμβάνουν τη διοργάνωση ημερίδων και συνεδριών, την παραγωγή ενημερωτικών φυλλαδίων κλπ.

Μέτρο 3.3

Κλείνοντας, στο τρίτο μέτρο έχουν συνταχθεί 23 έργα τα οποία εκτελούνται σε 20 περιοχές. Οι περιοχές αυτές ομαδοποιούνται με βάση τα χαρακτηριστικά τους οπότε και πραγματοποιούνται 2 έργα που αφορούν παράκτιες περιοχές, 10 έργα που αφορούν ορεινά οικοσυστήματα και 8 έργα που αναφέρονται σε υγροτοπικές περιοχές. Στα πλαίσια του συγκεκριμένου έργου υλοποιούνται επίσης 3 έργα με πρώτο απ' όλα να οριοθετηθούν και να καθοριστούν τα μέτρα για την προστασία των Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Συνεχίζοντας αναφέρεται η χαρτογράφηση και η περιγραφή των τύπων οικοτόπων σε περιοχές Κοινοτικού και Εθνικού ενδιαφέροντος. Το τρίτο και τελευταίο έργο που υλοποιείται είναι να δημιουργηθεί υποδομή για την προστασία και τη διαχείριση του οικοπάρκου της περιοχής του Ιερού Κοινοβίου του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στα Ορμύλια της Χαλκιδικής.

Για την επιτυχία του παραπάνω μέτρου, οι εργασίες που απαιτείται να πραγματοποιηθούν είναι παρόμοιες με εκείνες του δεύτερου μέτρου μόνο που στη προκειμένη περίπτωση, συμπεριλαμβάνονται και έργα αντιπυρικής προστασίας, έργα για τον καθαρισμό και την απομάκρυνση των απορριμμάτων, έργα βελτίωσης του οδικού δικτύου, κατασκευή και συντήρηση μονοπατιών, κατασκευή υποδομών αναψυχής και εξυπηρέτησης των επισκεπτών κλπ.

Τρόπος Υλοποίησης.

Ο τρόπος με τον οποίο υλοποιείται το σχέδιο του Υποπρογράμματος 3 είναι μέσα από τη σύναψη προγραμματικών συμβάσεων έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ανάπτυξη συντονισμένων, συναινετικών και συμμετοχικών διαδικασιών μεταξύ των κεντρικών και τοπικών φορέων κάτι που είναι απαραίτητο για την επιτυχή υλοποίηση των δράσεων του Υποπρογράμματος.

Οι φορείς οι οποίοι συμβάλλουν στις προγραμματικές αυτές συμβάσεις είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, το Υπουργείο Γεωργίας, η Πρωτοβάθμια και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, οι Επιχειρήσεις της Αυτοδιοίκησης, ενώ έχει προβλεφθεί και η συνεργασία των Μη Κυβερνητικών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων με συμβαλλόμενα στην προγραμματική σύμβαση μέρη. Όλοι αυτοί οι φορείς συμβάλλουν έτσι ώστε να υλοποιηθούν τα έργα είτε οργανωτικά είτε οικονομικά. Μέσα στις προγραμματικές συμβάσεις ορίζονται σαφώς όλες οι υποχρεώσεις και ο ρόλος κάθε συμβαλλόμενου φορέα.

Το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. θεωρείται από τους κύριους φορείς της χρηματοδότησης. Από την άλλη πλευρά όμως και το Υπουργείο Γεωργίας συμμετέχει στην εξασφάλιση της υλοποίησης των έργων που πρόκειται να εκτελεστούν σε διάφορα δάση και δασικές εκτάσεις. Η Πρωτοβάθμια και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση είναι υπεύθυνοι να εκτελούν εκείνα τα έργα και τις ενέργειες καθώς και για την οικονομική διαχείριση του κάθε έργου. Οι Επιχειρήσεις της Αυτοδιοίκησης είναι υπεύθυνες από την άλλη για να υποστηρίξουν την Πρωτοβάθμια και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση σε κάποια εξειδικευμένα τεχνικά και επιστημονικά έργα, στην οικονομική διαχείριση και διοίκηση του έργου καθώς και στην παρακολούθηση της υλοποίησης του.

Τέλος πρέπει να αναφέρουμε ότι η συνεργασία με τις Μη Κυβερνητικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις έγκειται στο ότι αναλαμβάνουν κάποιες δράσεις έτσι ώστε αφενός να διασφαλίζεται η επιστημονική υποστήριξη για την υλοποίηση των έργων και αφετέρου να παρέχουν τις κατάλληλες γνώσεις και τη μεγάλη εμπειρία τους για να επιτύχει την αποτελεσματική υλοποίηση των ενεργειών για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση.

Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης των έργων του Υποπρογράμματος εμφανίστηκε η ανάγκη για επικοινωνία και ανταλλαγή γνώσης και εμπειριών μεταξύ των φορέων έτσι ώστε να εξασφαλισθεί η καλύτερη υλοποίηση των έργων. Έτσι, πραγματοποιήθηκαν τακτικές συναντήσεις μεταξύ των Επιχειρήσεων της Αυτοδιοίκησης, των υπευθύνων του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και Περιβαλλοντικών Οργανώσεων με αντικείμενο την πορεία και τα πιθανά προβλήματα υλοποίησης κάθε έργου.

Αποτελέσματα:

Από όλες αυτές τις ενέργειες μπορούμε να πούμε, όσον αφορά στο Υποπρόγραμμα 3, ότι έχουν επιτευχθεί αρκετά ξεκινώντας πρώτ' απ' όλα με το γεγονός ότι πολλοί τοπικοί πληθυσμοί δέχτηκαν τα μέτρα προστασίας. Στην αρχή ήταν λίγο δύσπιστοι και εχθρικοί για την επιβολή αυτών των μέτρων στη συνέχεια όμως αναγνώρισαν αυτές τις προσπάθειες αφού κατάλαβαν ότι και οι τοπικοί πληθυσμοί και οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να έχουν πολλά και αμοιβαία οφέλη και ο ένας να υποστηρίζει τον άλλον.

Στο Υποπρόγραμμα 3 συμμετείχε άμεσα και ενεργά και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, γεγονός που μας κάνει να καταλάβουμε τη σημασία της αξίας των προστατευόμενων περιοχών και της δυνατότητας που έχουν να προσφέρουν στην τοπική ανάπτυξη. Ένα άλλο σημαντικό αποτέλεσμα είναι ότι αναπτύχθηκε σε σημαντικό βαθμό ο διάλογος μεταξύ της κεντρικής διοίκησης, των περιφερειακών και τοπικών αρχών, των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των περιβαλλοντικών οργανώσεων και των ιδιωτικών φορέων.

Αναμενόμενα Αποτελέσματα:

Πολλά είναι και εκείνα τα αποτελέσματα που αναμένονται να πραγματοποιηθούν όπως:

- Η καταγραφή των οικοτόπων καθώς και η αξιολόγηση τους μέσα από την εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών. Με αυτόν τον τρόπο θα βελτιωθεί η γνώση για τα είδη, τους πληθυσμούς τους και τους οικοτόπους, η οποία γνώση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να σχεδιαστούν και να οργανωθούν οι κατάλληλες παρεμβάσεις.
- Αναμένεται επίσης να προωθηθούν οι ενέργειες για να οριοθετηθούν οι προστατευόμενες περιοχές και να υιοθετηθούν οι απαραίτητες νομοθετικές ρυθμίσεις.
- Σημαντικό επίσης έργο που αναμένεται να υλοποιηθεί είναι να δημιουργηθεί η κατάλληλη τεχνική υποδομή σε σημαντικούς βιότοπους

έτσι ώστε να υποστηριχθούν τόσο οι διαχειριστικές ενέργειες όσο και οι διαδικασίες που γίνονται για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κοινού. Αυτές οι ενέργειες περιλαμβάνουν τη δημιουργία Κέντρων Πληροφόρησης, Σταθμών Ενημέρωσης, οχήματα κτλ.

- Συνεχίζοντας, σχεδιάζεται να κατασκευαστούν έργα για την προστασία, την αναβάθμιση και την ανάδειξη των περιοχών που προστατεύονται.
- Δεν θα πρέπει να παραληφθεί επίσης και το γεγονός ότι για να μπορέσουν να επιτευχθούν τα παραπάνω απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η ανάπτυξη του διαλόγου και η διατύπωση προτάσεων με σκοπό να προωθηθούν οι κατάλληλες ενέργειες για να δημιουργηθούν αποτελεσματικές δομές διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.

Όλα όσα έχουν γίνει μέχρι σήμερα είναι ιδιαίτερα σημαντικά με αποτελέσματα θετικά για τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Χρειάζονται όμως παρόλα αυτά αρκετά βήματα για να ολοκληρωθούν οι παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται με σκοπό την προστασία και τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος. Σε αυτήν την προσπάθεια σημαντικό ρόλο θα παίξει όχι μόνο το Κράτος αλλά και η σωστή συμπεριφορά του ανθρώπου. Η μεγαλύτερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι παραπάνω δράσεις και παρεμβάσεις είναι η διοικητική και λειτουργική οργάνωση και η διαχείριση του Δικτύου ΦΥΣΗ 2000 καθώς και η προσπάθεια να αποκατασταθούν και να προστατευθούν οι υδάτινοι και οι εδαφικοί φυσικοί πόροι.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Γενικά:

Όπως είδαμε και στο πρώτο μέρος, ο κυριότερος φορέας για τη διαχείριση και την προστασία του περιβάλλοντος είναι το ίδιο το Κράτος. Οι διακρατικές ενέργειες και η εφαρμογή οδηγιών ορίζουν κάποια μέτρα που προβλέπουν τους τρόπους που είναι απαραίτητοι για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

Σημαντικός παράγοντας για την προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί η Τοπική Αυτοδιοίκηση της οποίας όμως ο ρόλος είναι καθαρά υποστηρικτικός ως προς το κράτος αφού έχει μόνο κάποιες συγκεκριμένες αρμοδιότητες τις οποίες θα αναλύσουμε στο παρακάτω κεφάλαιο.

Απαραίτητη προϋπόθεση για να υπάρχουν θετικά αποτελέσματα ως προς την προστασία των περιοχών είναι η δημιουργία συνεργασίας μεταξύ του Κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η οποία θα έχει σκοπό να ευνοήσει και τους ανθρώπους που θέλουν να χρησιμοποιούν αυτές τις περιοχές, ο καθένας για δικούς του λόγους αλλά και να βοηθήσει στο έργο του κράτους που είναι η προστασία αυτών των περιοχών.

Η συνεργασία αυτή όμως μπορεί να μη σταματήσει στα όρια του Ελληνικού χώρου αλλά μπορεί να πραγματοποιηθεί και ανάμεσα σε διάφορα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να έχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι το Διασυνοριακό Πάρκο των Πρεσπών το οποίο θα αναφέρουμε παρακάτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 410/1995) η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των Δήμων και Κοινοτήτων, κύρια μέριμνα των οποίων αποτελεί η προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων, καθώς και των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων της.

Αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

- Καταρχήν, οι Δήμοι και Κοινότητες φροντίζουν για την προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος καθώς και για την προστασία της ζωής και της υγείας των κατοίκων της περιοχής. Γι' αυτό το σκοπό καταρτίζονται κάποια ειδικά προγράμματα για τη πρόληψη, την άμεση βοήθεια και την θεραπεία των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα.
- Επίσης, η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει ένα ποσοστό αρμοδιότητας για την προστασία, την αξιοποίηση και την εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων μορφών ενέργειας. Οι Δήμοι δηλαδή, έχουν τη δυνατότητα να εκμεταλλεύονται την περιοχή τους έτσι ώστε να έχουν κάποια κέρδη από τη μορφολογία και γενικά από αυτά που μπορεί να τους προσφέρει αλλά από την άλλη να τη διαχειρίζονται έτσι ώστε να μην παραβιάζουν τη φύση και το περιβάλλον.
- Ολοκληρώνοντας, αξίζει να σημειωθεί ότι μία από τις σημαντικότερες αρμοδιότητες των Δήμων και των Κοινοτήτων είναι να ιδρύουν και να λειτουργούν δημοτικά ή κοινοτικά εργαστήρια έτσι ώστε να πραγματοποιείται ο έλεγχος των υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων καθώς επίσης και της ρύπανσης των υδάτων και της θάλασσας.

Οι αρμοδιότητες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν περιορίζονται μόνο στις παραπάνω απλώς αυτές είναι οι πιο σημαντικές που αφορούν την προστασία και τη διαχείριση του περιβάλλοντος.

Το γεγονός ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει αναλάβει κάποιες αρμοδιότητες σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος είναι πολύ σημαντικό διότι πρέπει να ασχολούνται με το θέμα αυτό όσο το δυνατόν περισσότεροι φορείς για να έχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Τ.Α .- ΚΡΑΤΟΥΣ

Όπως αναφέραμε και στην εισαγωγή, το Κράτος είναι εκείνο που έχει την κύρια εποπτεία για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών αλλά κάτω από αυτήν η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να έχει κάποιες αρμοδιότητες (τις οποίες είδαμε παραπάνω) καθώς και ένα ρόλο υποστηρικτικό ως προς το Κράτος. Έτσι λοιπόν και το Κράτος και οι Δήμοι αλλά και διάφοροι σύλλογοι έχουν κάποιο ανάλογο μερίδιο ευθύνης για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ένα πρώτο παράδειγμα συνεργασίας μεταξύ Κράτους και Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι οι Αλυκές οι οποίες αποτελούν πηγή εθνικού πλούτου και ως εκ τούτου αποκλειστική ευθύνη για τη διοίκηση και τη διαχείριση τους έχει το Κράτος. Παρόλα αυτά όμως δεν μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός ότι οι Αλυκές έχουν έντονο τοπικό το ενδιαφέρον αφού συνδέονται άμεσα με την κοινωνία μίας συγκεκριμένης περιοχής η οποία αντλεί τη διαβίωσή της στο προϊόν που παράγει. Για την οικονομική, πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη των Αλυκών είναι απαραίτητη λοιπόν η συνεργασία του Κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Θα ήταν εύλογο η διοίκηση και η διαχείριση των Αλυκών να πραγματοποιείται από ένα φορέα στον οποίο θα συμμετέχουν με οποιονδήποτε τρόπο συνεργασίας όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς. Σύμφωνα με τη νομοθεσία που υπάρχει σήμερα, μπορούν να συσταθούν φορείς δημοσίου τομέα ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και φορείς Ιδιωτικού Δικαίου είτε συμμετέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση και ο δημόσιος τομέας είτε όχι, όπου το αντικείμενο τους θα είναι η αξιοποίηση του εθνικού πλούτου.

Καταρχήν, πρέπει να πούμε ότι σήμερα είναι δυνατόν να συσταθούν φορείς Δημοσίου Τομέα ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και φορείς της ιδιωτικής οικονομίας με ή χωρίς τη συμμετοχή του δημοσίου και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το αντικείμενο αυτών των φορέων θα είναι βέβαια πάντα η αξιοποίηση του εθνικού πλούτου των προστατευόμενων περιοχών.

Ειδικά:

Στην κατηγορία των φορέων Δημοσίου Δικαίου ανήκουν τα Νομικά Πρόσωπα τα οποία ιδρύονται από το Κράτος ή άλλα Νομικά Πρόσωπα που από τη συστατική τους πράξη έχουν χαρακτηριστεί ως Δημοσίου Δικαίου ή Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, τα οποία είτε από το λειτουργικό τους κριτήριο είτε από τη συστατική τους πράξη, λειτουργούν με τις διατάξεις του Δημοσίου Δικαίου.

Τα κριτήρια που είναι απαραίτητα έτσι ώστε τα Νομικά Πρόσωπα να υπαχθούν σε καθεστώς δημοσίου δικαίου είναι τα εξής:

- 1) Η προέλευση του εισφερόμενου κεφαλαίου για τη σύσταση Νομικού Προσώπου. Το εισφερόμενο κεφάλαιο σε αυτά τα Νομικά Πρόσωπα κατά κανόνα προέρχεται από τον προϋπολογισμό του κράτους ή από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή από άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.
- 2) Ο ορισμός διοίκησης αυτού του Νομικού Προσώπου. Η διοίκηση ορίζεται με απόφαση του αρμόδιου υπουργού ή κάποιου άλλου κυβερνητικού οργάνου ή του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης ύστερα όμως από την απαραίτητη εξουσιοδότηση που έχει συστήσει το Νομικό Πρόσωπο.
- 3) Η άσκηση δημόσιας εξουσίας από τα Νομικά Πρόσωπα. Στα νομικά αυτά πρόσωπα παρέχεται τέτοια εξουσία έτσι ώστε να μπορούν να εκδίδουν νομικές πράξεις με τις οποίες τίθενται ατομικοί ή απρόσωποι κανόνες δικαίου.

Πέρα από αυτά τα κριτήρια όμως μπορούν να ληφθούν υπόψη και κάποια άλλα χαρακτηριστικά όπως είναι η επιχορήγηση από το Κράτος ή από τους ΟΤΑ, οι κανόνες λειτουργίας και ο τρόπος πρόσληψης του προσωπικού.

Αυτά τα Νομικά Πρόσωπα που ιδρύονται από το Κράτος, χαρακτηρίζονται ως «Δημόσια Ιδρύματα» ή «Αυτόνομοι Οργανισμοί» οι οποίοι υπάγονται σε εκείνα τα Υπουργεία τα οποία τους έχουν δώσει τη σχετική αρμοδιότητα. Τα Νομικά Πρόσωπα που ιδρύονται όμως από τους

Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης τελούν υπό την εποπτεία των παραπάνω Οργανισμών.

Συστήνονται επίσης και Νομικά Πρόσωπα και από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, κάποιες αρμοδιότητες που ασκούσαν οι ΟΤΑ, εκχωρούνται τώρα σε νομικό πρόσωπο με σκοπό να ασκηθούν με τον καλύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο. Αυτή η εκχώρηση γίνεται σύμφωνα με διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Η διοίκηση αυτών των Νομικών Προσώπων ορίζεται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης οι οποίοι τα έχουν συστήσει. Λειτουργούν επίσης με κάποιο ιδιαίτερο Κανονισμό, με ιδιαίτερο προϋπολογισμό, με δικούς τους πόρους και τέλος διαθέτουν δική τους περιουσία.

Δημόσια Νομικά Πρόσωπα:

Τα θέματα που αφορούν τα Δημόσια Νομικά Πρόσωπα είναι τα παρακάτω:

- Η κατάσταση των μελών των οργάνων διοίκησης.
- Ο τρόπος που διοικούν τα παραπάνω Νομικά Πρόσωπα ρυθμίζεται με διοικητικές διατάξεις οι οποίες εκδίδονται από κυβερνητικά ή άλλα αρμόδια Όργανα. Η διαδικασία που είναι απαραίτητη για τον ορισμό αυτών των νομικών προσώπων προβλέπεται από τη σχετική νομοθετική διάταξη η οποία ρυθμίζει επίσης και τη σύνθεση και τη συγκρότηση της Διοίκησης.
- Σε περίπτωση που πραγματοποιηθεί κάποια παρέκκλιση από τις νομοθετικές διατάξεις για τον ορισμό της διοίκησης, αυτό αποτελεί κακή σύνθεση του Οργάνου της διοίκησης και επομένως αυτό οδηγεί σε ακύρωση.
- Οι αρμοδιότητες που καθορίζονται γι' αυτά τα Νομικά Πρόσωπα ρυθμίζονται με κάποιες νομοθετικές διατάξεις ή με διοικητικές κανονιστικές πράξεις.
- Αυτό που δεν μπορεί να παραβλεφθεί, αφού θεωρείται ως ένα από τα θέματα που αφορούν τα Δημόσια Νομικά Πρόσωπα, είναι η στελέχωση

των υπηρεσιών του Οργανισμού των Νομικών Προσώπων η οποία πραγματοποιείται από τις υπάρχουσες διατάξεις του Οργανισμού Εσωτερικών Υπηρεσιών.

- Έχοντας σαν δεδομένο ότι τα Νομικά Πρόσωπα δεν μπορούν να προβούν σε πρόσληψη προσωπικού για τις ανάγκες του χωρίς αυτό να προβλέπεται από τον Οργανισμό Εσωτερικών Υπηρεσιών, καταλαβαίνουμε ότι η στελέχωση του Νομικού Προσώπου και η πρόβλεψη θέσεων είναι μία πράξη αλληλένδετη.
- Ολοκληρώνοντας, τα δύο τελευταία θέματα που αφορούν τα συγκεκριμένα Νομικά Πρόσωπα είναι οι σχέσεις με τους διοικούμενους και η οικονομική διαχείριση η οποία ασκείται με τις διατάξεις του δημόσιου λογιστικού.

Πέρα από τα παραπάνω ιδρύονται Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου τα οποία κατά κανόνα και από τις διατάξεις που τα διέπουν λειτουργούν κατά τις διατάξεις της ιδιωτικής οικονομίας. Λόγω όμως του γεγονότος ότι εξαρτώνται από το Νομικό Πρόσωπο του Κράτους και άλλων νομικών προσώπων του Δημοσίου Δικαίου, όσον αφορά το κεφάλαιο, τις επιχορηγήσεις, τον τρόπο διοίκησης, χαρακτηρίζονται μεν Ιδιωτικού Δικαίου αλλά υπάγονται στη λειτουργία των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

Σύμφωνα με τα παραπάνω λοιπόν είναι δυνατόν να συσταθούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου από το Κράτος και από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στην περίπτωση που το Κράτος εκχωρήσει την άσκηση μίας δικιάς του εξουσίας σε ιδιαίτερο Νομικό Πρόσωπο το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του, τότε, τα εμπλεκόμενα Υπουργεία μπορούν να συστήσουν ιδιαίτερο Νομικό Πρόσωπο στο οποίο θα δώσουν την αρμοδιότητα που αφορά τη διαχείριση του εθνικού αυτού πλούτου.

Στη συνέχεια, ο Νόμος 849/1978 δίνει τη δυνατότητα να συσταθούν δημόσιοι Οργανισμοί με Προεδρικά Διατάγματα τα οποία εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Δημοσίων Έργων. Σύμφωνα με αυτόν το Νόμο και συγκεκριμένα με τη διαδικασία που

προβλέπει η παράγραφος 6 του άρθρου 36, οι Τοπικοί Οργανισμοί μπορούν να αναλάβουν αποφασιστικές αρμοδιότητες αλλά και να αποσπούν έναν αριθμό προσωπικού από το Δημόσιο.

Σύμφωνα επίσης με το άρθρο 68 του Νόμου 1892/1990, το δημόσιο, οι ΟΤΑ και άλλοι φορείς του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα συστήνουν αναπτυξιακή εταιρεία με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.

Από την άλλη πλευρά, όπως αναφέραμε και προηγουμένως, συστήνονται Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Κατά το άρθρο 190 του Π.Δ. 410/1995, συστήνεται Ίδρυμα μετά από απόφαση του Δημοτικού/Κοινοτικού Συμβουλίου. Αυτά τα Ιδρύματα διοικούνται από Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο τα μέλη του εκλέγονται από το Δημοτικό/Κοινοτικό Συμβούλιο στο οποίο μετέχει Δήμαρχος ή ο Πρόεδρος της Κοινότητας και εκπρόσωπος των εργαζομένων, ενώ σε κάθε Ίδρυμα υπάρχει μία τριμελής εκτελεστική επιτροπή.

Σε αυτά τα ιδρύματα την εποπτεία στις αποφάσεις των Οργάνων Διοίκησης του Ιδρύματος ασκεί ο συγκεκριμένος ΟΤΑ. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι τα Ιδρύματα των ΟΤΑ ασκούν αρμοδιότητες για κοινωφελής και όχι για κερδοσκοπικούς σκοπούς.

Σύμφωνα με το άρθρο 203 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να συστήσουν και άλλα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου που να υπάγονται στην εποπτεία τους. Ο σκοπός τους είναι να οργανώνουν μία ορισμένη δημοτική και κοινοτική υπηρεσία προκειμένου να ικανοποιήσουν όσο το δυνατόν καλύτερα μία τοπική τους ανάγκη, όπου στο παράδειγμά μας η ανάγκη αυτή είναι η διοίκηση και διαχείριση των Αλυκών.

Τέλος, σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο «Δύο ή περισσότεροι Δήμοι ή Κοινότητες μπορούν με απόφαση καθενός από τα Δημοτικά ή Κοινοτικά Συμβούλια, να συστήσουν Σύνδεσμο Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων για την κοινή εκτέλεση έργων, την προμήθεια μηχανημάτων και υλικών, για την παροχή υπηρεσιών, που ανήκουν στις αρμοδιότητες τους, καθώς και για το σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους».

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία είναι δυνατό να συσταθούν και φορείς Ιδιωτικού Δικαίου οι οποίοι μπορούν να έχουν ενεργό δράση στη διοίκηση και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

Η σύσταση των νομικών προσώπων του ιδιωτικού τομέα εξαρτάται κυρίως από τη θέληση των φυσικών προσώπων που συμμετέχουν σε αυτά. Υπάρχουν κατηγορίες ιδιωτικών νομικών προσώπων του Εμπορικού Νόμου ή του Αστικού Κώδικα. Ιδιαίτερη κατηγορία αυτών των νομικών προσώπων είναι αυτά που ιδρύονται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και είναι οι επιχειρήσεις των ΟΤΑ.

Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του Αστικού Κώδικα, του Εμπορικού Δικαίου και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι τα εξής:

- 1) Σωματείο. Αποτελεί ένωση προσώπων για την επιδίωξη κάποιου ορισμένου κερδοσκοπικού σκοπού. Τα σωματεία διέπονται από τις διατάξεις ιδιωτικής οικονομίας και τα μέλη τους μπορούν να είναι είτε φυσικά είτε Νομικά Πρόσωπα. Το ανώτατο όργανο είναι η Γενική Συνέλευση η οποία αποφασίζει για κάθε υπόθεση που δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλων οργάνων. Τέλος, οι πόροι του Σωματείου προέρχονται από διάφορες εισφορές των μελών του, από δωρεές, επιχορηγήσεις, κληρονομίες και κληροδοτήσεις.
- 2) Συνεταιρισμοί. Πρόκειται για ενώσεις προσώπων που έχουν οικονομικό σκοπό. Διοικούνται και λειτουργούν όπως αυτό προβλέπεται από συστατικό τους νόμο και οι πόροι τους προέρχονται από δραστηριότητες του Συνεταιρισμού, εισφορές των μελών του, δωρεές και άλλες επιχορηγήσεις.
- 3) Αστική Εταιρεία. Πρόκειται για προσωπικές εταιρείες που δεν απασχολείται με εμπορικές πράξεις, δεν έχουν νομική προσωπικότητα αλλά μπορούν όμως να αποκτήσουν αν έχουν οικονομικό σκοπό και τηρούν τις διατάξεις του εμπορικού νόμου.

- 4) Επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικών Αυτοδιοικήσεων. Οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν να έχουν τις εξής μορφές : α) Αμιγείς Δημοτικές Κοινοτικές Επιχειρήσεις, β) Αμιγείς Διαδημοτικές Διακοινοτικές Επιχειρήσεις, γ) Ανώνυμες Εταιρείες με Συνεταιρισμούς δ) Εταιρείες Λαϊκής Βάσης, ε) Ανώνυμες Εταιρείες οι οποίες συστήνονται είτε από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είτε από Συνεταιρισμούς είτε από άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα.

Αναλύοντας τους παραπάνω φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, είτε αυτοί συστήνονται από το Κράτος είτε από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, γίνεται κατανοητό ότι είναι εύλογη η συνεργασία μεταξύ του Κράτους, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Ιδιωτικών Φορέων. Μια τέτοια συνεργασία είναι πολύ σημαντική γιατί με αυτόν τον τρόπο θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα στην προστασία του περιβάλλοντος.

Γενικότερα οι παραπάνω φορείς έχουν τη δυνατότητα να συνεργαστούν με κάποιες μορφές συνεργασίας.

ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η πιο σημαντική μορφή συνεργασίας είναι η **Προγραμματική Σύμβαση**. Η προστασία και η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, έχει γίνει αποδεκτό και αντιληπτό, ότι είναι μία υπόθεση τόσο εθνική όσο και τοπική και αποτελεί ενδιαφέρον από διάφορες κοινωνικές ομάδες. Το Δημόσιο, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και οι κοινοτικοί φορείς μπορούν να αναλάβουν από κοινού, ο καθένας με δικό του μερίδιο ευθύνης, να διαχειριστούν την προστασία του περιβάλλοντος με τη σύναψη μίας προγραμματικής σύμβασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Νόμου 1256/1982, το αντικείμενο των προγραμματικών συμβάσεων είναι να μελετώνται και να εκτελούνται τα κατάλληλα έργα και προγράμματα ανάπτυξης αλλά και να παρέχονται κάποιες υπηρεσίες για την ανάπτυξη μιας περιοχής. Στη συγκεκριμένη περίπτωση με τον όρο ανάπτυξη εννοούμε όχι μόνο την ποιοτική και ποσοτική εξέλιξη των

παραγωγικών δραστηριοτήτων αλλά και των κοινωνικών δομών και σχέσεων της τοπικής κοινωνίας σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο.

Όλα τα παραπάνω έχουν σαν αποτέλεσμα το Δημόσιο να μπορεί να συνεργαστεί τόσο με τους φορείς του κοινωνικού τομέα αλλά και με τους ερευνητικούς και επιστημονικούς φορείς σε μία βάση ισότιμη. Αυτό θα πρέπει να γίνεται δηλαδή, χωρίς να υπάρχουν κάποιες σχέσεις ιεραρχίας ή εξουσίας έτσι ώστε να μπορεί να πραγματοποιηθεί σωστά το έργο της προγραμματικής σύμβασης και παρουσιάζει θετικά αποτελέσματα.

Με την Προγραμματική Σύμβαση ορίζεται:

Σε μία προγραμματική σύμβαση περιλαμβάνονται καταρχήν ο σκοπός, το αντικείμενο και το περιεχόμενο των μελετών, του έργου και των προγραμμάτων που αφορά η σύμβαση.

- Το αντικείμενο της σύμβασης θεωρείται συγκεκριμένο και προσδιορισμένο. Στο παράδειγμα μας, τις Αλυκές, ως αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης θα μπορούσε να είναι η συνεργασία των προσδιορισμένων ορίων των Αλυκών και οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ανάπτυξη αυτής της περιοχής.

Όπως είναι φανερό, η προγραμματική σύμβαση είναι μία σύμβαση η οποία έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία αφορούν το αντικείμενο της, τα συμβαλλόμενα μέλη και το περιεχόμενο της. Κατά συνέπεια στο κείμενο της θα πρέπει να περιλαμβάνεται και η βούληση των συμβαλλόμενων μελών για τη συμβολή τους στην όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη εκπλήρωση του αντικειμένου της σύμβασης. Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι σε μία προγραμματική σύμβαση είναι απαραίτητο να αναφέρονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μελών της.

- Όσον αφορά τον προσδιορισμό των υποχρεώσεων, αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να περιγράφεται η συγκεκριμένη συμβολή του κάθε συμβαλλόμενου φορέα στο έργο της σύμβασης, είτε αυτό είναι σε χρηματικά ποσά, είτε είναι εισφορές περιουσιακών στοιχείων και

προσωπικές υπηρεσίες. Από την άλλη πλευρά, ο προσδιορισμός των δικαιωμάτων αναφέρεται στις αντίστοιχες αξιώσεις που οι συμβαλλόμενοι φορείς ή κάποιιοι από αυτούς κατοχυρώνουν με την υλοποίηση της προγραμματικής σύμβασης.

- Με την παραπάνω σύμβαση ορίζεται επίσης και το χρονοδιάγραμμα του έργου και η διάρκεια της σύμβασης. Αυτό σημαίνει ότι είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί ο χρόνος που είναι απαραίτητος μέχρι να ολοκληρωθεί το έργο. Σε μία τέτοια περίπτωση, το αντικείμενο της προγραμματικής σύμβασης μπορεί να καταταμηθεί σε διάφορες φάσεις. Αν πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο τότε θεωρείται απαραίτητο να γίνεται αναφορά στο κατά φάση χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τους και δεν αρκεί ο συνολικός χρόνος υλοποίησης. Η ύπαρξη χρονοδιαγράμματος είναι κάτι απαραίτητο για μία προγραμματική σύμβαση αφού όπως είναι κατανοητό, θα πρέπει να γίνεται γνωστή η αρχή και το τέλος του έργου που πρόκειται να πραγματοποιηθεί.
- Από την προγραμματική σύμβαση δεν θα πρέπει να παραλειφθούν επίσης και οι πόροι χρηματοδότησης και ο προϋπολογισμός του έργου μέχρι τη στιγμή που θα υλοποιηθεί. Δηλαδή, στη σύμβαση θα πρέπει να γίνεται αναφορά τόσο από ποιους φορείς και τομείς αντλούνται τα απαραίτητα χρήματα για το έργο, όσο και το ακριβές ποσό της χρηματοδότησης από την κάθε πηγή. Η χρηματοδότηση μπορεί να προέρχεται από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, τον κρατικό προϋπολογισμό και τον προϋπολογισμό των φορέων που συμμετέχουν στη σύμβαση για την υλοποίηση του έργου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι για να αντληθούν οι συγκεκριμένοι πόροι από τις παραπάνω πηγές, θα πρέπει να τηρείται για κάθε πηγή μία ορισμένη διαδικασία και να τηρηθούν επίσης οι οριζόμενες από αυτήν τυπικές προϋποθέσεις.

- Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να αναφέρουμε είναι ότι στην προγραμματική σύμβαση προσδιορίζεται και ο φορέας διαχείρισης, εκμετάλλευσης και συντήρησης του έργου της σύμβασης μετά την ολοκλήρωση του.

Ο φορέας διαχείρισης μπορεί να είναι είτε ένας από τους συμβαλλόμενους φορείς είτε κάποιος άλλος φορέας ο οποίος όμως δε συμμετέχει στην προγραμματική σύμβαση. Για να πραγματοποιηθεί η τελευταία περίπτωση θα πρέπει η επιλογή αυτού του φορέα να εμφανίζεται αιτιολογημένη έτσι ώστε η παράδοση του έργου να για τη διαχείριση και την εκμετάλλευση στο συγκεκριμένο φορέα να μην προσβάλλει τις αρχές της διοίκησης. Σαν φορέας διαχείρισης μπορεί επίσης να είναι και ένα νομικό πρόσωπο που έχει συστηθεί για το σκοπό αυτό ή πρόκειται να συστηθεί στο μέλλον.

Τα στοιχεία που αναφέραμε πιο πάνω ως προς το φορέα διαχείρισης είναι θεμελιώδη επειδή προβλέπεται ρητά από τη σχετική νομοθετική διάταξη. Αυτό σημαίνει ότι αν κάποιο από τα στοιχεία αυτά λείπει, τότε είναι δυνατό να θεωρηθεί αναγκαίο η συγκεκριμένη προγραμματική σύμβαση να ακυρωθεί.

- Όπως είδαμε προηγουμένως, τα μέλη της σύμβασης είναι νομικά πρόσωπα και εκπροσωπούνται από συλλογικά κυρίως όργανα. Τα όργανα αυτά όμως, όπως είναι κατανοητό, είναι δύσκολο έως αδύνατο να παρακολουθούν το έργο της σύμβασης, αλλά και να ασκούν τα δικαιώματά τους και να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις του φορέα που εκπροσωπούν. Για αυτό το λόγο, προβλέπεται η σύσταση μίας Επιτροπής Παρακολούθησης η οποία θα αποτελείται από κάποιους εκπροσώπους των συμβαλλόμενων μελών.

Οι κύριες αρμοδιότητες αυτής της Επιτροπής είναι να παρακολουθούν τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιούνται τα έργα της προγραμματικής σύμβασης καθώς και αν τηρούνται οι απαραίτητοι όροι της σύμβασης προκειμένου να έχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα από την υλοποίηση των έργων.

Όπως γνωρίζουμε, η Επιτροπή Παρακολούθησης δεν είναι ένα συλλογικό όργανο αλλά αποτελείται από εκπροσώπους μόνο των φορέων. Με δεδομένο αυτό το γεγονός οι αποφάσεις της Επιτροπής θα πρέπει να είναι ομόφωνες, εκτός βέβαια αν στη σύμβαση προβλέπεται κάτι διαφορετικό. Σε οποιαδήποτε περίπτωση πάντως, οι αποφάσεις της Επιτροπής θα πρέπει να είναι δεσμευτικές για τους συμβαλλόμενους φορείς.

Εκτός από την προγραμματική σύμβαση, μία άλλη μορφή συνεργασίας του Κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι η **Κοινοπραξία**.

Πρόκειται για μία μορφή σύμβασης στην οποία αναφέρονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμβαλλόμενων μελών με τρόπο σαφή και καθορισμένο. Εδώ πρέπει να πούμε ότι για αυτό το λόγο η κοινοπραξία δεν έχει ιδιαίτερη νομική προσωπικότητα. Έχει καθορισμένη έδρα και καταρτίζεται για έναν ορισμένο χρόνο με καθορισμένο έργο.

Συμπερασματικά:

Λαμβάνοντας υπόψη μας όλα τα χαρακτηριστικά που αναφέραμε λίγο πιο πάνω, μπορούμε να πούμε ότι ο φορέας διαχείρισης μπορεί να έχει τις εξής μορφές:

- 1) Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, το οποίο εποπτεύεται από το Κράτος και παίρνει αρμοδιότητες από το Υπουργείο.
- 2) Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου της Αυτοδιοίκησης, το οποίο ασκεί αρμοδιότητες εκχωρημένες από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- 3) Νομικό Πρόσωπο το οποίο διέπεται από τις διατάξεις της Ιδιωτικής οικονομίας.
- 4) Επιχείρηση Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία έρχεται σε συνεργασία και με το δημόσιο τομέα και με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά δεν ασκεί δημόσια εξουσία.

- 5) Τοπικός Οργανισμός στον οποίο εκχωρούνται αρμοδιότητες από το Δημόσιο και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, ενώ στο μετοχικό τους κεφάλαιο μετέχουν φορείς του δημοσίου, ιδιωτικού και κοινωνικού τομέα.

Από όλα τα παραπάνω καταλαβαίνουμε ότι είναι πάρα πολύ σημαντική η συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το Κράτος για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Το ίδιο το Κράτος είναι εκείνο το οποίο μπορεί να αναλάβει εξ' ολοκλήρου την προστασία του περιβάλλοντος. Παρ'όλα αυτά όμως, και οι Δήμοι και οι Κοινότητες με τη σειρά τους έχουν μερίδιο ευθύνης. Έχοντας κάποιες αρμοδιότητες που το Κράτος τους έχει παραχωρήσει, μπορούν να ελέγχουν την περιοχή τους και ιδιαίτερα αν αυτή η περιοχή έχει ιδιαίτερο πολιτιστικό και πολιτισμικό ενδιαφέρον.

Ένας από τους κυριότερους λόγους που είναι αναγκαία αυτή η συνεργασία είναι από τη μία πλευρά να μπορεί η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών να γίνεται με όσο το δυνατόν πιο σωστό τρόπο, και από την άλλη ο τρόπος αυτός να είναι τέτοιος έτσι ώστε να μην πλήττονται ορισμένοι τομείς της οικονομίας όπως είναι ο τουρισμός.

Για παράδειγμα, η Ζάκυνθος όπως όλοι γνωρίζουμε είναι το νησί της χελώνας Καρέττα-Καρέττα για την οποία έχουν γίνει και γίνονται ακόμα πολλοί και μεγάλοι αγώνες για την προστασία του είδους της. Η διαχείριση όμως αυτής της περιοχής από τους τοπικούς φορείς πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην απομακρύνει τους τουρίστες από το νησί.

Συμπέρασμα:

Μέσα από όλα αυτά καταλαβαίνουμε ότι η συνεργασία του Κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στόχο έχει στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών με τέτοιο τρόπο που να μην ενοχλεί τους κατοίκους αυτών των περιοχών αλλά και να τους καλεί να βοηθήσουν σε αυτό το δύσκολο έργο που έχουν αναλάβει και οι δύο.

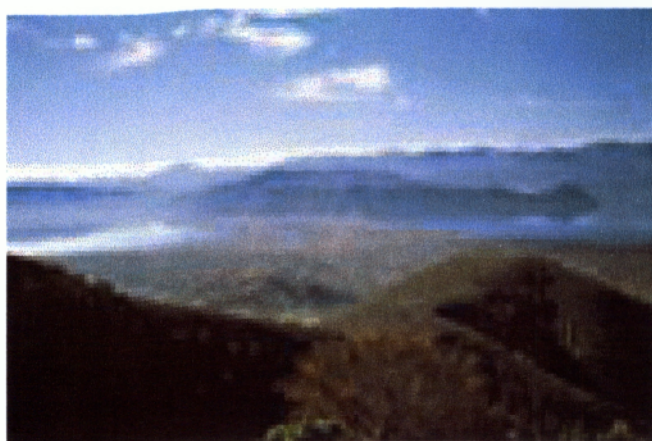
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΠΑΡΚΟ ΠΡΕΣΠΩΝ : ΕΝΑ ΕΥΠΡΟΣΔΕΚΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ

Ζούμε σε μία εποχή η οποία σημαδεύεται από πολλά τραγικά γεγονότα, όπως ο πόλεμος στο Ιράκ, έχοντας αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται πολλές καταστροφές πανάρχαιων μνημείων του ανθρώπινου πολιτισμού. Όλα αυτά λοιπόν δημιουργούν μία ανησυχία για το μέλλον. Για αυτό το λόγο, κρίνεται απαραίτητη η διεθνής συνεργασία με θετικά οράματα που δημιουργούν ελπίδες για την προστασία και τη διατήρηση του περιβάλλοντος. Ένα τέτοιο παράδειγμα, που αφορά άμεσα την Ελλάδα, είναι η διακρατική συνεργασία στο πλαίσιο του Πάρκου των Πρεσπών, της πρώτης διασυνοριακής προστατευόμενης περιοχής στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.³

Τα ο Πάρκο των Πρεσπών ιδρύθηκε το Φεβρουάριο του 2000 με τη σχετική Διακήρυξη των Πρωθυπουργών της Ελλάδας, Αλβανίας και ΠΓΔΜ, ύστερα από πρωτοβουλία της ελληνικής κυβέρνησης και υπό την αιγίδα της σύμβασης Ramsar.

³ www.nomosphysis.org.gr, Γνώμες, Βιβή Ρουμελιώτου, Απρίλιος 2003, σελ.1

Στόχος Πάρκου

Ένας από τους τελικούς στόχους του Πάρκου είναι καταρχήν η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων καθώς και η ανάπτυξη της περιοχής μέσα από τη διατήρηση των εξαιρετικών φυσικών και πολιτιστικών αξιών της. Μέσα από τη συγκεκριμένη Διακήρυξη θα προωθηθεί επίσης και η φιλία και η συνεργασία ανάμεσα σε αυτούς τους τρεις λαούς.

Όσον αφορά τους ειδικούς στόχους, μέσα από τη διακρατική συνεργασία υπάρχει η δυνατότητα πρώτα από όλα να διασφαλιστεί η προστασία της οικολογικής αξίας και της βιοποικιλότητας της περιοχής των Πρεσπών αλλά και να προωθηθεί η σωστή και συνετή χρήση των φυσικών πόρων και της ανάπτυξης των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων με τη εφαρμογή νέων αναπτυξιακών προγραμμάτων. Επίσης, με αυτόν τον τρόπο διατηρείται και αναδεικνύεται η πολιτιστική και ιστορική σημασία του Πάρκου σαν ένα σημείο στο οποίο μπορεί να γίνει ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών ανάμεσα σε αυτούς τους τρεις πολιτισμούς και τις παραδόσεις αλλά και να ενισχυθούν αυτοί οι δεσμοί.

Στη συνέχεια της Διακήρυξης, τα Υπουργεία Περιβάλλοντος των τριών χωρών αποφάσισαν να οργανώσουν θεσμικά τη συνεργασία ιδρύοντας καταρχήν μία Συντονιστική Επιτροπή η οποία θα έχει συμβουλευτικές αρμοδιότητες και κανόνες λειτουργίας. Η Επιτροπή αυτή αποτελείται από τρία μέλη από κάθε χώρα, έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, έναν της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και έναν της ΜΚΟ που δραστηριοποιείται στην περιοχή. Συνεχίζοντας, η Επιτροπή, όρισε τεχνική Γραμματεία η οποία αποτελείται από μέλη της ΜΚΟ στις τρεις χώρες, με έδρα τα γραφεία της Εταιρίας Προστασίας Πρεσπών στον Άγιο Γερμανό.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2001-2002, η πρώτη κοινή δράση μεγάλης σημασίας που υλοποιήθηκε με την εποπτεία της Συντονιστικής Επιτροπής, ήταν να εκπονηθεί «Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη του Πάρκου των Πρεσπών». Έτσι λοιπόν με αυτόν τον τρόπο, διατυπώνεται ένα κοινό όραμα για το μέλλον της περιοχής και περιγράφονται αναλυτικά τα θεσμικά, οικονομικά και διαχειριστικά μέτρα και οι διαδικασίες που είναι απαραίτητες ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι του Πάρκου. *Το Στρατηγικό Σχέδιο Δράσης αποτελεί και για τις τρεις περιοχές ένα από τα βασικότερα εργαλεία με σκοπό τον ορθολογικότερο σχεδιασμό και συντονισμό των ενεργειών των εμπλεκόμενων κρατών ως προς την υιοθέτηση και την εφαρμογή κοινών διαχειριστικών και αναπτυξιακών μέτρων στην Πρέσπα.*⁴

⁴ www.nomosphysis.org.gr. Γνώμες, Βιβή Ρουμελιώτου, Απρίλιος 2003, σελ.2

Παράλληλα με την παραπάνω ενέργεια, η Συντονιστική Επιτροπή είχε αρχίσει από το 2001 να προσπαθεί να διαμορφώσει ένα μεγάλο πολυετές πρόγραμμα για την περιοχή των Πρεσπών με τίτλο «Ολοκληρωμένη διαχείριση οικοσυστημάτων στην περιοχή του διασυνοριακού Πάρκου Πρεσπών». Το πρόγραμμα αυτό θα υποβληθεί για συγχρηματοδότηση στο Παγκόσμιο Ταμείο για το Περιβάλλον (GEF). Στόχος του προγράμματος είναι να υλοποιηθούν ορισμένοι στόχοι του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης στις τρεις χώρες.

Το συγκεκριμένο σύστημα συνεργασίας ανάμεσα στις τρεις χώρες, δεν δημιουργήθηκε πάνω σε μία νομικά δεσμευτική συμφωνία ανάμεσα σε αυτές τις χώρες, δεν έχει αυστηρά καθορισμένο θεματικό πεδίο και οπότε τα θεσμικά όργανα δεν έχουν αρμοδιότητα για να παίρνουν δεσμευτικές αποφάσεις ούτε τεχνική υποδομή ούτε εξασφαλισμένη διαρκή χρηματοδότηση. Τα όργανα αυτά, παράγουν έργο που συγκρίνεται ευχερώς με το έργο πολλών διακρατικών επιτροπών για θέματα διαχείρισης υδάτων και επιδρά ήδη στις πολιτικές που εφαρμόζονται στην περιοχή των Πρεσπών από τις τρεις χώρες.

Μια αίτια για τα παραπάνω είναι το γεγονός ότι το όργανο αυτό έχει μεγάλη ευελιξία που ακριβώς λόγω που ο χαρακτήρας του είναι άτυπος, επιτρέπει να θέτει τις δικές του προτεραιότητες. Επίσης το συγκεκριμένο όργανο έχει αντιπροσωπευτική και όχι υπερβολικά διευρυμένη σύνθεση και ο προσανατολίζεται στο να προσελκύσει δάνθη χρηματοδότηση για την περιοχή και γενικότερα πρακτικότερα μέτρα και αποτελέσματα. Ο προσανατολισμός αυτός επιβάλλει τη συμφωνία και αποτρέπει τις ατέλειωτες συζητήσεις για θέματα αρχών ή συγκεκριμένων πολιτικών επιλογών. Σε αυτό το τελευταίο βοηθά και το γεγονός ότι οι διεθνείς κανόνες παραδούν μία βάση συνεννόησης που σκοπό έχει την προστασία των υδροτόπων και γενικότερα των περιοχών προστασίας της φύσης, αλλά και γενικές αρχές για την καλύτερη ανάπτυξη και διαχείριση των φυσικών πόρων.

Ένα άλλο στοιχείο που συνδέεται με τα παραπάνω είναι ο ρόλος που παίζουν οι ΜΚΟ στη συγκεκριμένη συνεργασία μέσα από τη Γραμματεία της Επιτροπής. Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί το σύστημα καθημερινά εξαρτάται από πρακτικά από αυτούς τους φορείς πιο πολύ από τα Υπουργεία

ή τους Δήμους. Αυτό είναι ένας ακόμη παράγοντας για τον προσανατολισμό του συστήματος σε μια πρακτική συνεργασία και για τη αποφόρτιση της κλασσικού τύπου «εθνικής διπλωματίας⁵» που συνήθως ασκείται σε διεθνείς σχέσεις.

Όπως όλα τα συστήματα έτσι και αυτό παρουσιάζει, όπως είναι φυσικό, πολλές αδυναμίες. Μία από αυτές είναι η απουσία παράδοσης σε συνεργασία βάσης στην περιοχή των Πρεσπών, ιδίως μεταξύ των διοικήσεων των προστατευόμενων περιοχών, οι οποίες στα περισσότερα αντίστοιχα διεθνή καθεστώτα είναι από τους βασικότερους φορείς που παράγουν απτά αποτελέσματα μέσω κοινών δράσεων.

Στη συνέχεια, όσο περνάει ο χρόνος, φαίνεται όλο και περισσότερο η ανάγκη η υπάρχουσα προσωρινή θεσμική δομή να αρχίσει να αποκτά τυπικές αρμοδιότητες. Αυτό θα πραγματοποιηθεί μέσα από τριήμερη διεθνή συμφωνία έτσι ώστε να προχωρήσει και σε επεξεργασία και υιοθέτηση συστάσεων και αποφάσεων σχετικά με πιο ευαίσθητα, πολιτικά θέματα, στα οποία οι χώρες θα συνεχίσουν να έχουν αποκλειστική αρμοδιότητα. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η διαχείριση των υδάτων της διασυνοριακής λεκάνης απορροής, οι κοινοί κανονισμοί αλιείας κλπ.

Η εμπειρία και η εμπιστοσύνη που θα αποκτηθεί αυτήν την παρούσα δοκιμαστική περίοδο, αλλά και οι σημαντικοί οικονομικοί πόροι που προβλέπεται να επενδυθούν στην περιοχή, θα έχουν σαν αποτέλεσμα την όσο το δυνατόν ομαλότερη μετάβαση σε μία φάση «ωριμότητας» της συγκεκριμένης συνεργασίας στο πλαίσιο του Πάρκου Πρεσπών.

Συμπέρασμα

Από όλα τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι για να έχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος, η συνεργασία είναι ένας παράγοντας πολύ σημαντικός. Και

⁵ www.nomosphysis.org.gr, Γνώμες, Βιβή Ρουμελιώτου, Απρίλιος 2003, σελ.2

δεν αρκεί μόνο η συνεργασία του ελληνικού κράτους και της ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης μεταξύ τους αλλά και αυτών των δύο με κράτη και Τοπικές Αυτοδιοικήσεις άλλων χωρών. Αυτό βέβαια είναι κάτι που θα επιτευχθεί σιγά -σιγά και με πολύ προσεκτικά βήματα για να έχουμε θετικά αποτελέσματα σε αυτό το θέμα που τόσο σημαντικό είναι ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Γενικά

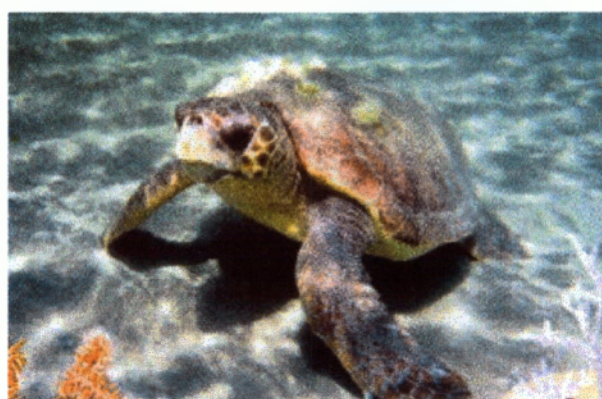
Από τα δύο παραπάνω κεφάλαια που αναλύσαμε γίνεται αντιληπτό ότι η προστασία του περιβάλλοντος και κυρίως κάποιων περιοχών με ιδιαίτερα κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά είναι πάρα πολύ σημαντική. Ένα παράδειγμα που μπορούμε να δώσουμε για να γίνει περισσότερο κατανοητή αυτή η προσπάθεια είναι οι προσπάθειες που γίνονται στο νησί της Ζακύνθου για τη διαχείριση της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα-Καρέττα.

Πρόκειται για μία προσπάθεια που έχει ξεκινήσει εδώ και πολλά χρόνια αφού αυτό το είδος της θαλάσσιας χελώνας αναπτύσσεται και αυξάνεται ιδίως στη Μεσόγειο αλλά και που δυστυχώς τείνει προς εξαφάνιση.

Λίγα λόγια για την Καρέττα-Καρέττα

Οι θαλάσσιες χελώνες είναι από τα λίγα έμβια όντα τα οποία έχουν καταφέρει να επιβιώσουν τα τελευταία 200 εκατομμύρια χρόνια.

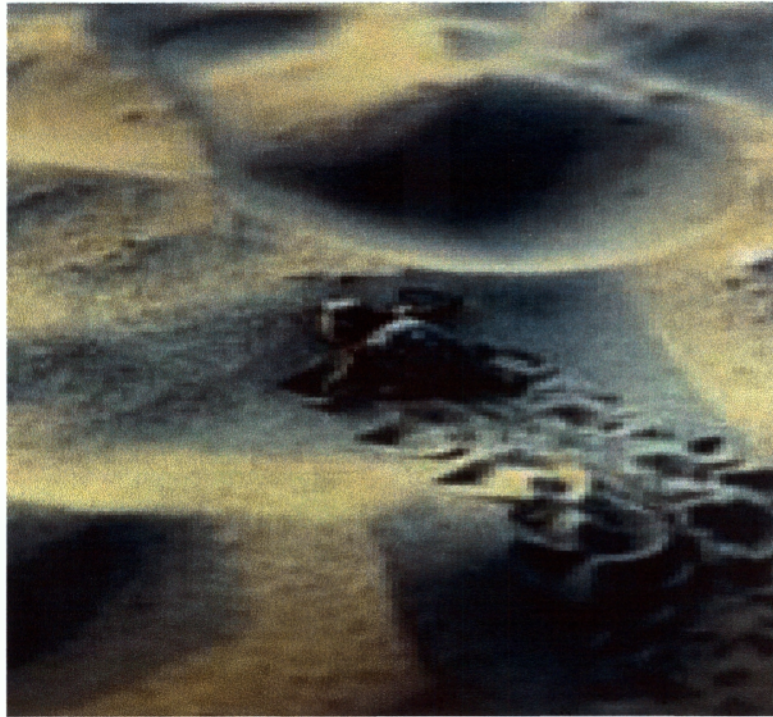
Σημαντικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι οι θαλάσσιες χελώνες εμφανίζονται σε όλες τις θάλασσες του κόσμου.

Οι θαλάσσιες χελώνες περνούν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους στη θάλασσα, όπου και ζευγαρώνουν. Μόνο τα ενήλικα θηλυκά επιστρέφουν στη στεριά για να σκάψουν τη φωλιά τους και να γεννήσουν ενώ τα αρσενικά δεν θα επιστρέψουν ποτέ.

Τα πρώτα χρόνια της ζωής τους είναι σχετικά άγνωστα στους επιστήμονες. Όταν τα αυγά εκκολαφθούν, τα μικρά πηγαίνουν κατευθείαν στη θάλασσα και κολυμπούν ασταμάτητα για δύο μέρες.

Θεωρείται ότι περνούν τα πρώτα χρόνια της ζωής τους σε περιοχές της ανοικτής θάλασσας όπου αρχικά τρέφονται με πλαγκτόν και μετά με άλλους οργανισμούς της θάλασσας. Στη συνέχεια τρέφονται με αργοκίνητα ζώα, μαλάκια, αχινούς και διάφορα φυτά της θάλασσας αφού δεν έχουν την ικανότητα να συλλάβουν ευκίνητη λεία.

Κάθε άνοιξη, οι περισσότερες ενήλικες χελώνες μεταναστεύουν από τις περιοχές διαχείμασης προς τις περιοχές ωτοκίας. Έχουν παρατηρηθεί χελώνες οι οποίες ζευγαρώνουν τόσο κατά τη διάρκεια του ταξιδιού όσο και στα νερά κοντά στις παραλίες ωτοκίας. Έπειτα από μικρό χρονικό διάστημα, οι θηλυκές βγαίνουν στις παραλίες, σκάβουν τις φωλιές τους και αφήνουν τα αυγά τους. Για να γίνει η εκκόλαψη των αυγών χρειάζεται αρκετή ζέστη και ήλιος. Οι περισσότερες χελώνες γεννούν τη νύχτα.

Από τα επτά είδη θαλάσσιων χελωνών που υπάρχουν στον κόσμο, μόνο τρία από αυτά βρίσκονται και στη Μεσόγειο (*Caretta Caretta*, *Chelonia mydas* και *Dermochelys coriacea*). Από αυτές τις τρεις μόνο η *Caretta Caretta* ωτοκεύει στην Ελλάδα.

Οι πλέον πιο σημαντικές περιοχές ωοτοκίας της βρίσκονται στη Ζάκυνθο (Κόλπος Λαγανά), στην Πελοπόννησο (Κόλπος Κυπαρισσίας, Λακωνικός Κόλπος) και στην Κρήτη (Ρέθυμνο, Κόλπος Χανίων, Κόλπος Μεσσαράς).

Οι παραλίες της Ζακύνθου παρουσιάζουν εξαιρετικά μεγάλο αριθμό φωλιών. Ειδικότερα στην περιοχή Σεκάνια εμφανίζεται ο μεγαλύτερος αριθμός σε όλο τον κόσμο και μπορεί να φτάσει τις 2000 φωλιές ανά χιλιόμετρο σε μία περίοδο ωοτοκίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΧΕΛΩΝΕΣ ΚΑΡΕΤΤΑ-ΚΑΡΕΤΤΑ

Όλα τα είδη των θαλάσσιων χελωνών έχουν χαρακτηριστεί ως απειλούμενα από τη Διεθνή Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης και των Φυσικών Πόρων (The World Conservation Union, IUCN).

Κίνδυνοι Θαλάσσιας Χελώνας

Οι κίνδυνοι που απειλούν τις θαλάσσιες χελώνες μπορεί να είναι είτε φυσικοί είτε να προκαλούνται από τον ίδιο τον άνθρωπο.

- Ένας από του σημαντικότερους και συχνότερους φυσικούς κινδύνους είναι οι αντίξοες καιρικές συνθήκες. Ο αέρας, η βροχή, το κρύο και οι παράκτιες φουσκοθαλασσιές επηρεάζουν όλα τα στάδια της ζωής των θαλάσσιων χελωνών. Θερμοκρασίες κάτω από 14 βαθμούς Κελσίου προκαλούν προβλήματα ακόμα και στις ενήλικες χελώνες.
- Ένας άλλος παράγοντας από τον οποίο κινδυνεύει η Καρέττα Καρέττα είναι η διάβρωση του εδάφους η οποία μπορεί να καταστρέψει εξ ολοκλήρου τις παραλίες τις οποίες οι χελώνες γεννούν τα αυγά τους.
- Υπάρχουν επίσης πολλά ζώα τα οποία κηνυγώντας την τροφή τους, μπορούν να τρώνε είτε τα αυγά είτε τα νεογέννητα. Οι φυσικοί

θηρευτές όμως ποικίλουν ανάλογα τη γεωγραφική τους θέση. Έτσι, για παράδειγμα, στην Αμερική, τα ρακούν παίρνουν τα αυγά καθώς οι χελώνες τα τοποθετούν στη φωλιά τους, ενώ ένα είδος καβουριού παίρνει τα νεογέννητα χελωνάκια.

- Στην Ελλάδα, κουνάβια, αλεπούδες και σκύλοι είναι εκείνα τα ζώα που ξεσκάβουν τις φωλιές και τρώνε τα αυγά και τα χελωνάκια. Βέβαια στην πορεία τους προς τη θάλασσα οι νεοσσοί κινδυνεύουν από τα ίδια τα ζώα και κατά τη διάρκεια της ημέρας από πουλιά, όπως κοράκια και γλάρους.
- Αλλά και από την είσοδο τους στη θάλασσα τα νεογέννητα κινδυνεύουν και από τα διάφορα μεγάλα ψάρια.

Όπως είδαμε και παραπάνω, οι κίνδυνοι που απειλούν τις θαλάσσιες χελώνες δεν είναι μόνο φυσικοί αλλά και δυστυχώς και ανθρωπογενείς.

- Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά των θαλάσσιων χελωνών είναι το κρέας και το καβούκι τους. Για αυτό το λόγο, πολλοί άνθρωποι τις κυνηγούν για εμπορική κυρίως εκμετάλλευση.
- Πολλοί είναι εκείνοι οι οποίοι μαζεύουν τα αυγά τους από τις φωλιές για κατανάλωση είτε των ίδιων είτε για πώληση.
- Μία ακόμη απειλή ως προς τις χελώνες Καρέττα-Καρέττα είναι και το γεγονός ότι γίνεται τυχαία σύλληψη τους σε διάφορα αλιευτικά εργαλεία.
- Πολλοί είναι επίσης οι ψαράδες που πνίγουν ή θανατώνουν ένα μεγάλο αριθμό θαλάσσιων χελωνών αφού τους ενοχλούν στο ψάρεμα γιατί μπλέκονται στα δίχτυα τους. Προκειμένου λοιπόν να χάσουν ένα μεγάλο μέρος από το εισόδημα τους, σκοτώνουν χωρίς δισταγμό τις χελώνες.
- Στην εποχή μας, ο τουρισμός έχει αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό και συνεχίζει να αναπτύσσεται χρόνο με το χρόνο. Κάτι τέτοιο όμως είναι μία από τις κυριότερες αιτίες που οι χελώνες Καρέττα-Καρέττα απειλούνται αφού οι παραλίες ωτοκίας τους μειώνονται δραματικά.

- Τα έντονα τεχνητά φώτα πίσω από τις παραλίες ωτοκίας αποπροσανατολίζουν τόσο τις ενήλικες χελώνες που έχουν στη συγκεκριμένη παραλία γεννήσει, όσο και τα νεογέννητα που προσπαθούν να βρουν ένα δρόμο να κατευθυνθούν προς τη θάλασσα.
- Από την άλλη πλευρά, διάφορα οχήματα που περνούν από μία παραλία ωτοκίας, συμπιέζουν την άμμο, μεταβάλλοντας την ισορροπία των αερίων μέσα στη φωλιά. Σύμφωνα με το παραπάνω πρόβλημα, τα συγκεκριμένα οχήματα είναι πιθανόν να πατήσουν κάποιες φωλιές των χελωνών με αποτέλεσμα τη θανάτωσή των νεοσσών.
- Δεν θα μπορεί βέβαια να παραβλεφθεί και το γεγονός ότι οι ομπρέλες και οι ξαπλώστρες στις παραλίες ωτοκίας συχνά δημιουργούν ένα αξεπέραστο τοίχος τόσο για τις θηλυκές που θέλουν να βγουν από τη θάλασσα και να γεννήσουν, όσο και για τα νεογέννητα χελωνάκια τα οποία μόλις έχουν σπάσει το αυγό τους και θέλουν να φτάσουν στη θάλασσα.
- Επίσης οι ομπρέλες και τα δένδρα πάνω στην παραλία ωτοκίας μπορούν να δημιουργούν σκιά πάνω από τις φωλιές επηρεάζοντας έτσι τη θερμοκρασία επώασης της φωλιάς. Όπως γνωρίζουμε για να γεννηθούν τα μικρά χελωνάκια χρειάζεται υψηλή θερμοκρασία και ήλιος. Κάτι τέτοιο λοιπόν θα εμπόδιζε αυτή τη φυσική διαδικασία με τραγικά αποτελέσματα για τις χελώνες που πρόκειται να γεννηθούν.
- Η ανθρώπινη παρουσία στην παραλία κατά τη διάρκεια της νύχτας, είναι άλλη μία απειλή αφού το γεγονός αυτό φοβίζει τις θηλυκές χελώνες που ετοιμάζονται να βγουν από τη θάλασσα για να γεννήσουν.
- Τα παιχνίδια στην άμμο από τα μικρά παιδιά που φτιάχνουν κάστρα και πηγαδάκια στην άμμο, αλλά και οι ροδιές από διάφορα τροχοφόρα οχήματα, δημιουργούν λακκούβες στις οποίες είναι εύκολο να παγιδευτούν τα νεογέννητα χελωνάκια που πηγαίνουν προς τη θάλασσα.

- Η οικοδόμηση κτιρίων κοντά σε παραλία ωτοκίας μπορεί να δημιουργήσει μπάζα τα οποία εάν καταλήξουν στην παραλία θα αλλοιώσουν τη μορφολογία της.

Τα τελευταία θέματα που αναλύσαμε αποτελούν κινδύνους που εμφανίζονται λόγω της ανάπτυξης του τουρισμού στην εποχή μας.

- Ένας τελευταίος κίνδυνος για τις θαλάσσιες χελώνες που αξίζει να σημειωθεί είναι η ρύπανση της θάλασσας. Είναι πολλές οι περιπτώσεις που οι χελώνες μπερδεύουν τις πλαστικές σακούλες που επιπλέουν με μέδουσες και τις τρώνε με αποτέλεσμα να φράζει το πεπτικό τους σύστημα και με αυτόν τον τρόπο σιγά-σιγά πεθαίνουν.

Συμπέρασμα

Από όλα τα παραπάνω λοιπόν, γίνεται αντιληπτό ότι είναι πολλοί οι κίνδυνοι που παραμονεύουν για τη ζωή των χελωνών Καρέττα-Καρέττα. Από όλους τους παραπάνω, οι φυσικοί κίνδυνοι είναι κάτι το οποίο δεν μπορεί ο άνθρωπος να αποτρέψει γιατί βασίζεται στις διάφορες αλλαγές και φάσεις που επέρχεται το περιβάλλον. Αυτοί όμως που προκαλούνται από τον ίδιο τον άνθρωπο μπορούν με μικρές προσπάθειες να αποτραπούν ή έστω να μειωθεί ο αριθμός θανάτων των ενήλικων αλλά και των νεοσσών χελωνών.

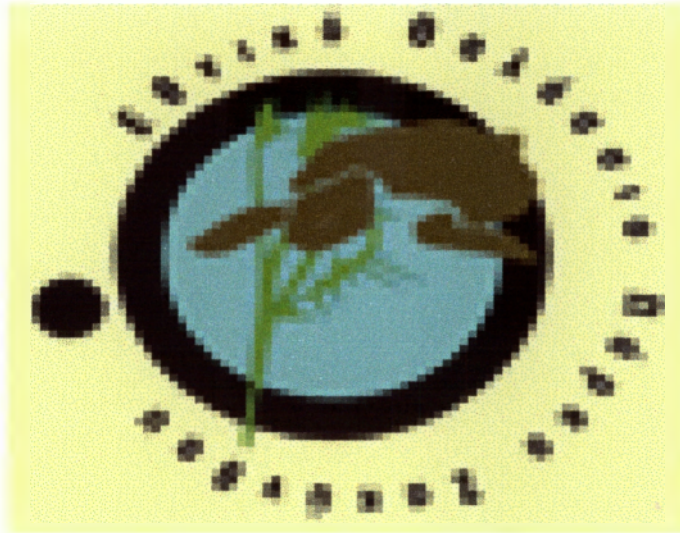
Αυτές οι προσπάθειες όμως δεν είναι δυνατό να γίνουν μόνο από τον άνθρωπο. Σε αυτό το έργο μεγάλος είναι ο ρόλος του Κράτους αλλά και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ψηφίζοντας κάποιους νόμους που υπονομεύουν την αλόγιστη συμπεριφορά του ανθρώπου κατά της χελώνας Καρέττα-Καρέττα και με αυτόν τον τρόπο βοηθούν στη διαχείριση της προστασίας της περιοχής όπου γεννάει το συγκεκριμένο είδος της χελώνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΧΕΛΩΝΑΣ

Για την καλύτερη συγκρότηση της προσπάθειας για προστασία της θαλάσσιας χελώνας θεωρείται απαραίτητη η δημιουργία ενός Εθνικού Πάρκου το οποίο θα αναλάβει αποκλειστικά τη διαχείριση των μέτρων που θα πρέπει να ισχύουν για την περιοχή όπου προστατεύεται αυτό το απειλούμενο υπό εξαφάνιση είδος.

Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου (Ε.Θ.Π.Ζ.) ιδρύθηκε με Προεδρικό Διάταγμα το Δεκέμβριο του 1999 (ΦΕΚ. 906Δ, 22 Δεκεμβρίου 1999). Στα όρια του βρίσκονται οι σημαντικότερες παραλίες ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα-Καρέττα.

Ο οργανισμός αυτός έχει τη μορφή Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Ο σκοπός της ίδρυσης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου της Ζακύνθου είναι να διαφυλαχτεί η σημαντικότερη αυτή φυσική κληρονομιά και να διατηρηθεί η οικολογική ισορροπία της θαλάσσιας και παράκτιας έκτασης, καθώς και των νησίδων του κόλπου του Λαγανά και των νησίδων Στροφάδων του νομού Ζακύνθου. Παράλληλα, ένας ακόμα στόχος είναι να αναπτυχθούν οι δραστηριότητες που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου στην ευρύτερη περιοχή τους.

Γενικότερα οι στόχοι του Ε.Θ.Π.Ζ. είναι η προστασία και η διατήρηση :

- 1) Των σημαντικότερων παραλιών ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα-Καρέττα αλλά και του πληθυσμού της μεσογειακής φώκιας Μονάχους -Μονάχους.
- 2) Των βιότοπων των προστατευόμενων ειδών ορνιθοπανίδας και κυρίως της μεταναστευτικής.
- 3) Των βιότοπων ενδημικής χλωρίδας.
- 4) Των παράκτιων και θαλάσσιων τύπων οικοτόπων που εμφανίζουν ιδιαίτερο ευρωπαϊκό και μεσογειακό ενδιαφέρον.

- 5) Των αλιευτικών πόρων και γενικότερα του θαλάσσιου οικοσυστήματος, τόσο από δραστηριότητες στη θάλασσα, όσο και από τη ρύπανση.

Παράλληλα με τους παραπάνω στόχους, προωθούνται και πολλές δραστηριότητες σε διάφορους τομείς.

- Καταρχήν, αναπτύσσονται δραστηριότητες στον τομέα του τουρισμού και της αναψυχής σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας.
- Επίσης, μέσα στα μέτρα για τη διαχείριση του Πάρκου είναι και η πραγματοποίηση περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πληροφόρησης και η ευαισθητοποίηση των ανθρώπων σε φυσιολατρικές δραστηριότητες.
- Μία άλλη δραστηριότητα που προωθείται είναι η κατάρτιση και η απασχόληση καθώς και η ανάπτυξη αειφόρων μορφών της πρωτογενούς παραγωγής, δηλαδή η αλιεία, η γεωργία κτλ.
- Τέλος, αξίζει να σημειωθεί και το γεγονός ότι γίνονται πολλές προσπάθειες για να διαφυλαχθεί το φυσικό και πολιτιστικό τοπίο αλλά παράλληλα προωθούνται από την άλλη πλευρά και κάποιες δράσεις που έχουν πολιτιστικό χαρακτήρα.

Αυτό που είναι πολύ σημαντικό είναι ότι το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου είναι το πρώτο Πάρκο του είδους του στην Ελλάδα, το οποίο διοικείται από ένα Φορέα Διαχείρισης και μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράδειγμα για κάποιες άλλες περιοχές της Ελλάδος οι οποίες χρειάζονται ολοκληρωμένη διαχείριση.

Δεν θα πρέπει να παραλείψουμε όμως και το γεγονός ότι για την ίδρυση του Ε.Θ.Π.Ζ. συνεργάστηκε μαζί με το Κράτος και η Τοπική Αυτοδιοίκηση του νομού Ζακύνθου και συνεχίζει να συνεργάζεται ανάλογα με τις δραστηριότητες αυτού του Οργανισμού. Αυτός ο Οργανισμός έχει την έδρα του στο Δήμο Ζακύνθου και σήμερα στεγάζεται στο Δημοτικό κτίριο του

Δημοτικού Διαμερίσματος Αργασίου το οποίο έχει παραχωρηθεί μετά από ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ζακύνθου.

Το Θαλάσσιο Πάρκο περιλαμβάνει την θαλάσσια έκταση και τις νησίδες του Κόλπου Λαγανά, τις παραλίες ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας και μία ζώνη γης, που περιβάλλει αυτές, του υγροτόπου της Λίμνης Κεριού και τις νήσους Στροφάδες, οι οποίες βρίσκονται 40 περίπου μίλια νότια της Ζακύνθου. Συνολικά, το Πάρκο περιλαμβάνει 89,2 τ. χλμ. Θαλάσσιας έκτασης, 14,2 τ. χλμ. Χερσαίας έκτασης ενώ η περιφερειακή του ζώνη είναι 31,2 τ. χλμ. Η Ζακύνθος αποτελεί το σημαντικότερο βιότοπο ωτοκίας των θαλάσσιων χελωνών στη Μεσόγειο.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Ελλάδα είναι η μοναδική χώρα της Ευρώπης στην οποία ωτοκούν οι θαλάσσιες χελώνες Καρέττα-Καρέττα. Εκτός όμως από αυτό το είδος της θαλάσσιας χελώνας, στις ακτές της δυτικής Ζακύνθου υπάρχει και ένας μόνιμος πληθυσμός της φώκιας Μονάχους-Μονάχους η οποία σήμερα αποτελεί είδος προς εξαφάνιση.

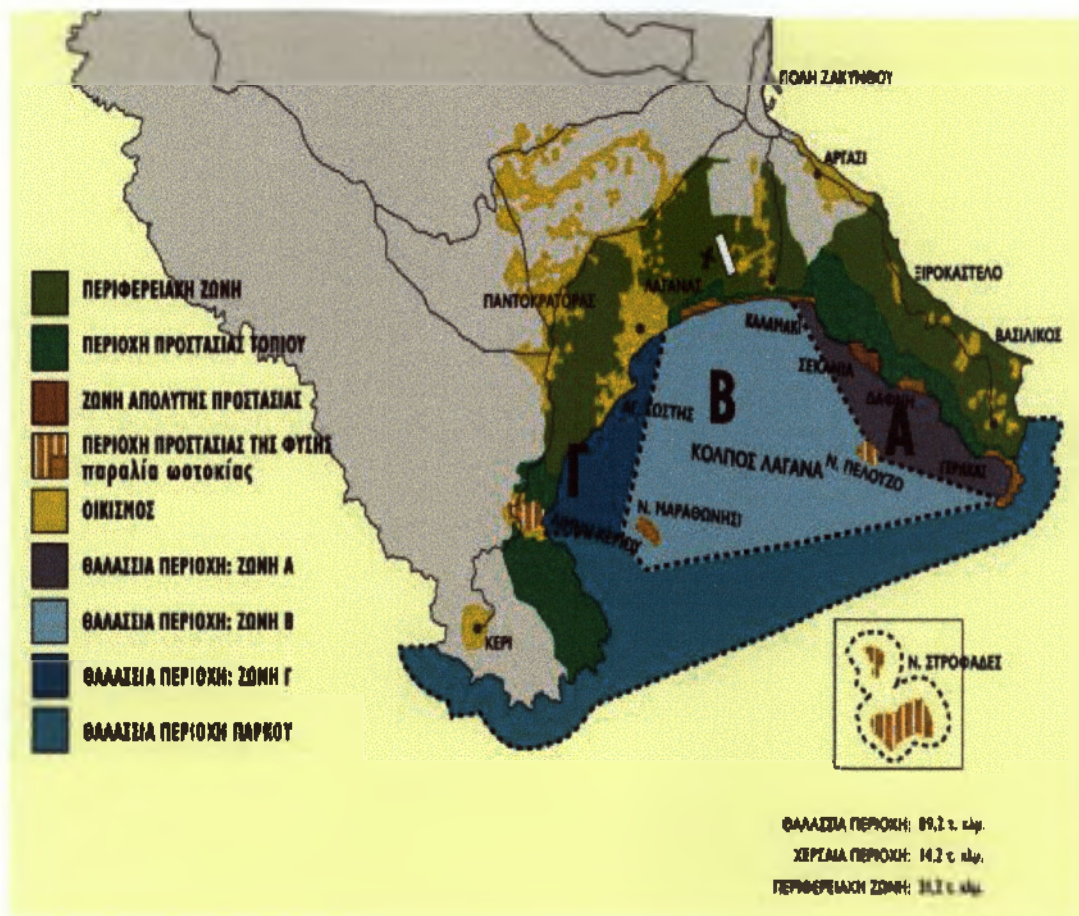
Η περιοχή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου χαρακτηρίζεται από διάφορα είδη οικοσυστημάτων, Εθνικού αλλά και Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, όπως συστήματα αμμοθινών, και παράκτια οικοσυστήματα. Σε αυτά τα συστήματα υπάρχουν πολλά είδη χλωρίδας και πανίδας.

Στην παραπάνω φωτογραφία παρατηρείται ένα αμμοθινικό σύστημα.

Τα μέτρα προστασίας που υπάρχουν στη θαλάσσια περιοχή της Ζακύνθου καλούνται Ζώνες και διακρίνονται σε τρεις.

- 1) Ζώνη Α, στην οποία κανένα πλωτό σκάφος δεν επιτρέπεται να περάσει από τη συγκεκριμένη περιοχή
- 2) Ζώνη Β, στην οποία επιτρέπεται η διέλευση σκαφών αλλά με ένα συγκεκριμένο όριο ταχύτητας, δηλαδή 6 ναυτικά μίλια την ώρα. Παρόλα αυτά όμως, δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση τα σκάφη να αγκυροβολήσουν στην περιοχή της συγκεκριμένης Ζώνης.
- 3) Ζώνη Γ, στην οποία επιτρέπεται η διέλευση σκαφών, με όριο βέβαια ταχύτητας των 6 ναυτικών μιλίων την ώρα. Στην περιοχή αυτή επιτρέπεται επίσης στα σκάφη και η αγκυροβολία.

Τα μέτρα προστασίας που ισχύουν για τη ξηρά έχουν σαν στόχο να προστατευθούν οι παραλίες όπου οι θαλάσσιες χελώνες Καρέττα-Καρέττα γεννούν τα αυγά τους αλλά και να διαφυλαχθεί το φυσικό τοπίο και τα χερσαία οικοσυστήματα της περιοχής του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου.

Στην παράκτια ζώνη του Πάρκου περιλαμβάνονται αμμώδεις παραλίες, υγρότοποι και βραχώδεις ακτές ενώ η χερσαία ζώνη χαρακτηρίζεται από δασικές και διάσπαρτες αγροτικές εκτάσεις. Η περιφερειακή ζώνη του Πάρκου περιλαμβάνει γεωργική γη όπως για παράδειγμα ελαιώνες, αμπελώνες, κηπευτικές καλλιέργειες καθώς και οικισμούς.

Από την άλλη πλευρά, η βλάστηση μπορεί να χωριστεί σε διάφορες χαρακτηριστικές ομάδες οι οποίες εξαπλώνονται από την υποθαλάσσια ζώνη του Πάρκου ως και την παράκτια ζώνη και την ενδοχώρα.

Στην Ποσειδωνία υπάρχουν υποθαλάσσια λιβάδια τα οποία παίζουν χαρακτηριστικό ρόλο για την επιβίωση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και αποτελούν ένα τύπο οικοτόπου προτεραιότητας σύμφωνα με την κοινοτική Οδηγία 92/43.

Υπάρχει επίσης η Βραχύφιλη Βλάστηση στις βραχώδεις ακτές στις οποίες συναντώνται τα ενδημικά φυτά της Ζακύνθου

Στη Λίμνη Κερίου παρατηρείται η Υγρόφιλη βλάστηση η οποία Λίμνη αποτελεί έναν από τους τελευταίους υγροβιότοπους του νησιού.

Τέλος, στις περιοχές Καλαμάκι, Λαγανάς και Μαραθονήσι, παρατηρείται η αμμόφιλη βλάστηση. Σε αυτές τις περιοχές εμφανίζεται και το λεγόμενο «κρινάκι της θάλασσας».

Αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι το γεγονός ότι στην ενδοχώρα κυριαρχεί η φρυγανώδης βλάστηση, η οποία στις περιοχές Κερί και Άνω Βασιλικού διακόπτεται, σε ορισμένα σημεία, από «νησίδες» τυπικής μακκίας βλάστησης και δάσος Χαλεπτιού Πεύκης.

Δεν μπορούμε φυσικά να παραβλέψουμε και τα είδη της πανίδας στην περιοχή του Πάρκου η οποία είναι πλούσια με πολλά χαρακτηριστικά είδη. Τα πιο σημαντικά, όπως ήδη γνωρίζουμε, είναι η θαλάσσια χελώνα Καρέττα-Καρέττα και η μεσογειακή φώκια Μονάχους-Μονάχους τα οποία χαρακτηρίζονται ως απειλούμενα είδη προς εξαφάνιση, σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο του IUCN. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Μονάχους-Μονάχους είναι ένα από τα πιο απειλούμενα θαλάσσια θηλαστικά, με μόνο 400 περίπου άτομα πληθυσμό παγκοσμίως.

Η νότια Ζάκυνθος και τα νησιά Στροφάδες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα περάσματα και σταθμούς πολλών μεταναστευτικών πουλιών. Τα χαρακτηριστικότερα από αυτά είναι τα τρυγόνια. Παρουσιάζονται επίσης αρκετά είδη αρπακτικών, θαλασσοπουλιών, αγριόκυκνοι, τσαλαπετεινοί, χελιδόνια, γλάροι κτλ.

Σημαντικά είναι και τα είδη των ερπετών και των αμφίβιων που προστατεύονται από το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου όπως είναι οι νεροχελώνες, οι βάτραχοι, τα νερόφιδα, οι δεινόσαυροι, οι οχιές, οι σαύρες κ.λ.π.

Ολοκληρώνοντας τις πληροφορίες για την πανίδα, πρέπει να αναφέρουμε ότι λίγα είναι τα είδη των θηλαστικών που προστατεύονται από το Πάρκο. Οι σκαντζόχοιροι, οι λαγοί και άλλα τρωκτικά είναι πολύ κοινά, ενώ έχει αναφερθεί η παρουσία νυφίτσας και κουναβιού.

Στο θαλάσσιο χώρο του Πάρκου εκτός από τη μεσογειακή φώκια Μονάχους-Μονάχους, έχουν παρατηρηθεί και διάφορα κητώδη όπως ρινοδέλφια.

Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου της Ζακύνθου, έχει εκπονηθεί ειδικά επιχειρησιακό σχέδιο το οποίο περιλαμβάνει τους στόχους και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη τους. Παράλληλα με αυτά, μέσα στο σχέδιο περιλαμβάνονται και παρουσιάζονται και δράσεις και δραστηριότητες του Οργανισμού οι οποίες υλοποιούνται ή προβλέπονται να υλοποιηθούν στο μέλλον.

Μετά από έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο Οργανισμός υλοποιεί δράσεις για την ανάδειξη και την προστασία της περιοχής του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου μέσα από το πρόγραμμα LIFE Περιβάλλον. Αυτό γίνεται με τη συνεργασία του Υπουργείου Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκησης Ζακύνθου και τους Δήμους Ζακύνθου και Λαγανά.

Μέσα σε αυτό το πρόγραμμα περιλαμβάνονται τα εξής:

- 1) Κατάρτιση ενός κώδικα καλής συμπεριφοράς και η απονομή βραβείων για τους επαγγελματίες και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται μέσα στο χώρο του Πάρκου.

- 2) Ορίζεται επίσης ένα πρόγραμμα που να πιστοποιεί τις φιλικές προς το περιβάλλον τουριστικές επιχειρήσεις, σύμφωνα με τον κανονισμό EMAS.
- 3) Απεικόνιση των ορίων του Πάρκου στο θαλάσσιο και χερσαίο χώρο.
- 4) Δημιουργία προγράμματος για τη φύλαξη, την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου.
- 5) Παραγωγή ενημερωτικού υλικού όπως για παράδειγμα φυλλάδια, CD-ROM κλπ., τα οποία θα παρουσιάζουν πληροφορίες για τα είδη που προστατεύονται στο Πάρκο.
- 6) Σχεδιασμός και εγκατάσταση της απαραίτητης υποδομής έτσι ώστε να παρέχεται καλύτερη πληροφόρηση στους επισκέπτες, για παράδειγμα εγκατάσταση σταθμών ενημέρωσης, παρατηρητηρίων, κλπ.
- 7) Πραγματοποίηση μελέτης για την ολοκληρωμένη διαχείριση του υγροτόπου της Λίμνης Κερίου.
- 8) Αναμένεται επίσης και ο σχεδιασμός προγράμματος για την επίτευξη συνεργασίας με διάφορα άλλα Πάρκα στην Ευρώπη. Αυτό θα έχει στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας για να έχουμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.
- 9) Δημιουργία Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών.

Η κατάρτιση του συγκεκριμένου Οργανισμού περιέχεται κατά ένα μέρος και στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Η δυνατότητα που υπάρχει για την υλοποίηση των ενεργειών και των έργων στο Τρίτο ΚΠΣ. 2000-2006 και συγκεκριμένα το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος (ΕΠΠΕΡ 2000-2006) αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα και αποτελεσματικότερα μέσα αφού έχει σαν κύριους στόχους την *προστασία, διαχείριση, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος*⁶.

⁶ Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου, Επιχειρησιακός Σχεδιασμός, Αύγουστος 2002

Ο Οργανισμός συντάσσει μία ολοκληρωμένη πρόταση για την αξιοποίηση του συνόλου των πράξεων του Μέρους 8.1 «Προστασία και διαχείριση βιοτόπων-οικοτόπων, προστασία ειδών, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους». Οι διάφορες ενέργειες που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο αυτό αφορούν ενδεικτικά στην κατάρτιση ενός κανονισμού διαχείρισης, στην κατασκευή της βασικής κτιριακής υποδομής που θα στεγάσει μόνιμα τον Οργανισμό, στην απόκτηση του αναγκαίου εξοπλισμού για την υλοποίηση προγραμμάτων ενδιαφέροντος του, στη δημιουργία κέντρων πληροφόρησης, η παρακολούθηση παραμέτρων του περιβάλλοντος κλπ.

Σε συνεργασία με τον Οργανισμό Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων, το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικών Ερευνών και την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών της Ζακύνθου, εκπονήθηκε Επιχειρησιακό Σχέδιο με αντικείμενο την παραγωγή ελαιολάδου με τη μέθοδο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Παραγωγής Αγροτικών προϊόντων.

Αυτό το Επιχειρησιακό Σχέδιο αναμένεται να υλοποιηθεί μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη – Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000-2006».

Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου συνεργάζεται και με τις Τοπικές Ομάδες Δράσης της Περιφέρειας Ιόνιων Νήσων και συνέταξε και κατάθεσε πρόταση στο Πρόγραμμα LEADER+. Το αντικείμενο αυτής της πρότασης είναι να προωθηθεί η παραγωγή των αγροτικών προϊόντων με ήπιες μορφές καλλιέργειας, στις προστατευόμενες περιοχές της Περιφέρειας Ιόνιων Νήσων και να προωθηθούν αυτά τα προϊόντα στην αγορά, ως Αγροτικά Προϊόντα Προστατευόμενων Περιοχών.

Επιπλέον, ο Οργανισμός Ε.Θ.Π.Ζ, σε συνεργασία με την Τοπική Ομάδα Δράσης Ζακύνθου (Σ.Α.Ζ.) κατέθεσε πρόταση για τη δημιουργία Κέντρου Ενημέρωσης στην περιοχή του Πάρκου.

Όσον αφορά την Κοινοτική Πρωτοβουλία LIFE-ΦΥΣΗ, ο Οργανισμός Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου είναι ήδη στη διαδικασία για να συνταχθεί πρόταση που θα κατατεθεί στην παραπάνω Πρωτοβουλία. Η συγκεκριμένη πρόταση θα περιλαμβάνει δράσεις για τη διαχείριση και την προστασία των παραλίων όπου πραγματοποιείται η ωοτοκία της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα-Καρέττα, αλλά και άλλων σημαντικών ειδών και οικοτόπων του Πάρκου.

Η πρόταση αυτή θα κατατεθεί σε συνεργασία με τις Περιβαλλοντικές Οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Ε.Θ.Π.Ζ.

Κατά την περίοδο του 2002, ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου ανέπτυξε και υλοποίησε μία μεγάλη ποικιλία δράσεων. Ο κύριος στόχος τους είναι να εξασφαλιστεί η προστασία και η διατήρηση των οικοτόπων στην περιοχή του Λαγανά καθώς και των παραλίων ωοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα-Καρέττα.

Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν μέχρι τώρα είναι οι εξής:

- 1) Ο έλεγχος της οικιστικής δραστηριότητας στην περιοχή του Πάρκου,
- 2) η φύλαξη των παραλίων ωοτοκίας,
- 3) η ενημέρωση του κοινού,
- 4) ο καθαρισμός των παραλίων ωοτοκίας,
- 5) περιβαλλοντική εκπαίδευση,
- 6) οριοθέτηση της Θαλάσσιας Περιοχής του Πάρκου της Ζακύνθου και
- 7) η συνεργασία με τους Τοπικούς Επιχειρηματίες.

Για να γίνεται καλύτερος έλεγχος της οικιστικής δραστηριότητας και για να αποφεύγονται οι χωροταξικές και πολεοδομικές παρανομίες στην ευρύτερη περιοχή του Πάρκου, ο Οργανισμός έχει προσλάβει έναν αρχιτέκτονα – μηχανικό. Τα καθήκοντά του περιλαμβάνουν καταρχήν την καταγραφή της οικιστικής δραστηριότητας στην περιοχή του Πάρκου καθώς και μία αναφορά στις αρμόδιες υπηρεσίες των χωροταξικών και πολεοδομικών παρανομιών που παρατηρούνται. Επίσης, έχει αναλάβει τη δημιουργία μίας βάσης

δεδομένων στην οποία θα περιλαμβάνονται όλα τα κτίρια της περιοχής του Πάρκου.

Μέχρι σήμερα έχουν ελεγχθεί 57 περιπτώσεις οικιστικής δραστηριότητας των οποίων οι 17 βρέθηκαν παράνομες και αναφέρθηκαν στις αρμόδιες υπηρεσίες. Επίσης, η καταγραφή όλων των κτιρίων σε βάση δεδομένων έχει ολοκληρωθεί από τα μισά του 1999 μέχρι και το 2002. Ακόμα πρέπει να αναφέρουμε ότι έχουν ελεγχθεί 55 περιπτώσεις γνωμοδότησης για την άδεια λειτουργίας επαγγελματικών δραστηριοτήτων, 30 αδειοδοτήσεις για τη χρήση τεχνιτών φώτων από ξενοδοχεία από τις οποίες οι 2 είναι παράνομες και 7 μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου έχει επίσης την ευθύνη ώστε να διαφυλάττονται οι παραλίες ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας αλλά και η φροντίδα για τη σωστή ενημέρωση των επισκεπτών σε αυτές τις παραλίες. Για το σκοπό αυτό έχει πραγματοποιηθεί η πρόσληψη φυλάκων και επιτηρητών φύλαξης. Ένα από τα καθήκοντα τους είναι να ενημερώνουν τους επισκέπτες των παραλίων ωτοκίας σχετικά με τα μέτρα προστασίας που ισχύουν στην περιοχή του Πάρκου και να αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές όποια παράνομη δραστηριότητα παρατηρείται. Στη συνέχεια, οι φύλακες οφείλουν να διαφυλάττουν την περιοχή από κίνδυνο πυρκαγιάς και να διατηρούν καθαρές τις παραλίες ωτοκίας.

Εκτός από τα παραπάνω, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε και το γεγονός ότι υπάρχει στενή συνεργασία με το Δήμο και Λιμεναρχείο Ζακύνθου για την εφαρμογή των μέτρων προστασίας στη θαλάσσια περιοχή του Λαγανά. Για αυτό το σκοπό έχει παραχωρηθεί από τον Οργανισμό προς το Λιμεναρχείο Ζακύνθου ένα σκάφος για την αποτελεσματικότερη επίπτωση της θαλάσσιας περιοχής του Πάρκου.

Στενή συνεργασία παρατηρείται επίσης και με την Αστυνομική Διεύθυνση του νησιού, το Αστυνομικό Τμήμα της περιοχής Παντοκράτορα και με την Κτηματική Υπηρεσία Ζακύνθου, ειδικά όσον αφορά τον έλεγχο του αριθμού των ομπρελών θαλάσσης στην προστατευόμενη περιοχή.

Μία από τις σημαντικότερες δράσεις του 2002 είναι και η οι προσπάθειες που γίνονται για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κοινού. Για αυτό το σκοπό ο Οργανισμός Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, εγκατέστησε και λειτούργησε 3 Σταθμούς Ενημέρωσης για το 2002. Οι σταθμοί αυτοί λειτούργησαν στην περιοχή του Γέρακα, στην πόλη της Ζακύνθου και στο Λαγανά.

Επιπλέον πραγματοποιήθηκαν και κάποιες παρουσιάσεις με διαφάνειες σε πολλά ξενοδοχεία έτσι ώστε το κοινό να έχει την καλύτερη δυνατή περιβαλλοντική ενημέρωση.

Υπολογίζεται ότι συνολικά πάνω από 10.000 επισκέπτες έχουν λάβει πληροφορίες απευθείας σχετικά με το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο της Ζακύνθου για το έτος 2002.

Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι ο Οργανισμός συμμετείχε με το προσωπικό του και με πληροφοριακό υλικό σε 3 εκθέσεις οι οποίες έγιναν στη Αθήνα. Για το σκοπό αυτό κατασκευάστηκε ειδική κινητή έκθεση με ενημερωτικό υλικό σχετικά με το Πάρκο.

Από την άλλη πλευρά ο Οργανισμός πραγματοποίησε καθαρισμούς στις περισσότερες παραλίες ωτοκίας και στην περιοχή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου για τη χρονιά του 2002. Σε αυτές τις περιοχές περιλαμβάνονται επίσης και η περιοχή του Γέρακα, τα Σεκάνια, το Βροντερό, Καλαμάκι – Λαγανά, Μπανάνα. Οι καθαρισμοί αυτοί έγιναν σε συνεργασία με το Λιμεναρχείο Ζακύνθου και το Σύνδεσμο Καθαριότητας της Ζακύνθου.

Περισσότεροι από 150 εθελοντές έλαβαν μέρος στις παραπάνω δράσεις συμπεριλαμβανομένων Γάλλων και Ελλήνων προσκόπων και σχολείων από τη Ζάκυνθο.

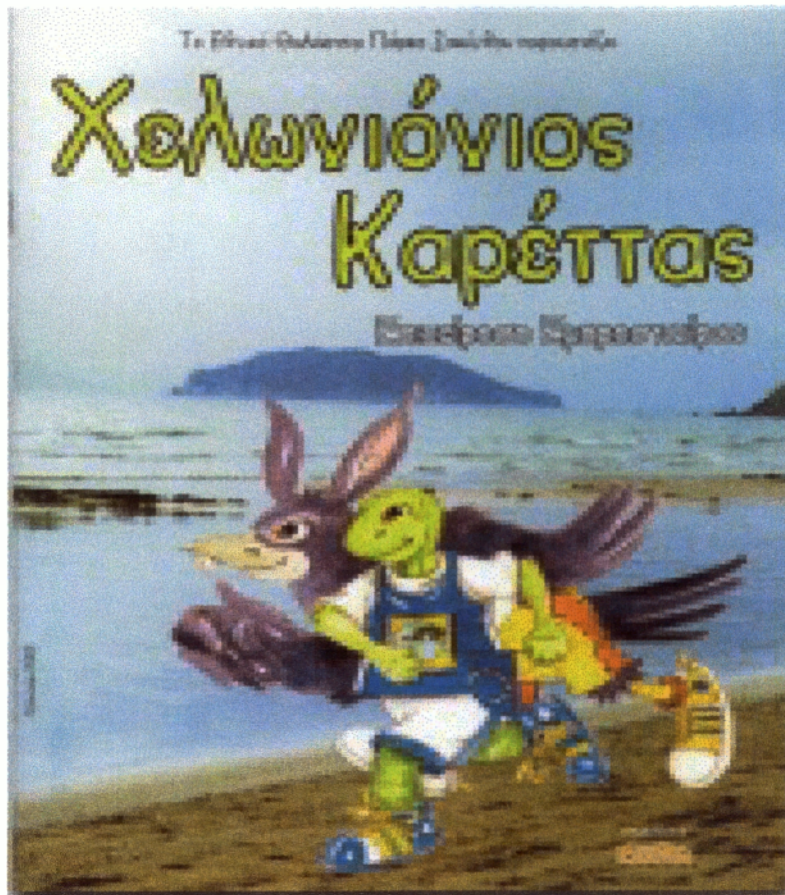
Υπολογίζεται ότι συνολικά πάνω από 1.000 κιλά απορριμμάτων απομακρύνθηκαν από τις παραλίες ωτοκίας.

Δεν πρέπει να παραβλεφθούν επίσης και οι δράσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Το 2002 πραγματοποιήθηκαν από το προσωπικό του Οργανισμού παρουσιάσεις με διαφάνειες στα σχολεία του νησιού.

Επιπλέον, παρουσιάσεις και ξεναγήσεις έγιναν και σε σχολεία από όλη την Ελλάδα, τα οποία επισκέφθηκαν το νησί της Ζακύνθου.

Ένα παράδειγμα αυτής της εκπαίδευσης που σκοπό είχε να προσελκύσει μικρούς και μεγάλους, είναι το γεγονός ότι ο Οργανισμός σε συνεργασία με τη Διεύθυνση της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ζακύνθου και το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Λιθακιάς, παρήγαγε και εξέδωσε ένα κόμικς 24 σελίδων «Χελωνιόνιος Καρέττας», με μία φιλική προς το περιβάλλον ιστορία.

Το κόμικς αυτό μοιράστηκε δωρεάν σε περισσότερους από 3.500 μαθητές νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων σε όλο το νησί.

Το 2002 , ο Οργανισμός Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, ισχυροποίησε ακόμη περισσότερο τη συνεργασία του με τους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην παρατήρηση της θαλάσσιας χελώνας στη θαλάσσια περιοχή του κόλπου Λαγανά. Ετοιμάστηκε ένα συμφωνητικό το οποίο περιλαμβάνει τον «Κώδικα Ορθής Παρατήρησης της Θαλάσσιας Χελώνας» από τον Οργανισμό. Οι συγκεκριμένοι επιχειρηματίες οι οποίοι θα υπογράψουν αυτό το συμφωνητικό θα ανακηρυχθούν ως «Συνεργάτες του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου». Με αυτόν τον τρόπο πιστοποιούν ότι η συμπεριφορά τους είναι φιλική προς τις θαλάσσιες χελώνες του Κόλπου Λαγανά.

Επιπλέον, συντάχθηκε από το επιστημονικό προσωπικό του Πάρκου ο «Οδηγός και οι Προδιαγραφές για τη Χρήση Τεχνητών Φώτων». Αυτό θα έχει σαν στόχο οι επιχειρήσεις που βρίσκονται κοντά στις παραλίες όπου οι χελώνες γεννούν να έχουν ένα όριο στα φώτα που χρησιμοποιούν. Ο οδηγός αυτός διανέμεται δωρεάν στους επιχειρηματίες που θέλουν να είναι φιλικόι με

το περιβάλλον και να μειώσουν τη φωτορύπανση που δημιουργείται από τις επιχειρήσεις τους.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι ο Οργανισμός συνεργάζεται με πολλά προγράμματα και υπηρεσίες του δημοσίου τομέος. Μία από τις σημαντικότερες συνεργασίες είναι με τη Νομαρχία Ζακύνθου και το Λιμεναρχείο.

Σύμφωνα λοιπόν με την παραπάνω συνεργασία, ο Οργανισμός Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου τοποθέτησε το 2002 μόνιμες σημαδούρες με τις οποίες οριοθετούνται οι ζώνες στη θάλασσα περιοχή του Πάρκου. Ειδικά εκπαιδευόμενο προσωπικό του Πάρκου οριοθέτησε επακριβώς τις ζώνες προστασίας στην περιοχή του Πάρκου. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποίησε τα συστήματα υψηλής τεχνολογίας «Harmony System».

Επίσης, ένα ειδικό ατσάλινο σπείρωμα τοποθετήθηκε στο βυθό της θάλασσας έτσι ώστε να σταθεροποιηθεί η σημαδούρα. Αυτή η ενέργεια στόχο είχε να αποφευχθεί οποιαδήποτε καταστροφή των υποθαλάσσιων λιβαδιών της Ποσειδωνίας και των ριζωμάτων της.

Για την τοποθέτηση των συστημάτων «Harmony», χρησιμοποιήθηκε ένα υδραυλικό κλειδί το οποίο «βιδώνει» το ατσάλινο σπείρωμα στο βυθό. Το σχοινί στο οποίο προσδένεται η σημαδούρα παραμένει συνεχώς αιωρούμενο για την αποφυγή της καταστροφής της Ποσειδωνίας από το σύρσιμό του. Τέλος στην επιφάνεια της θάλασσας προσδένεται στο σχοινί μία σημαδούρα, ειδικών προδιαγραφών.

Παρακάτω με μία σειρά από φωτογραφίες θα δείξουμε τη σειρά με την οποία γίνεται η εγκατάσταση των συστημάτων «Harmony».

Για καθένα από αυτά τα συστήματα οριοθέτησης καταγράφηκαν οι γεωγραφικές του συντεταγμένες , οι οποίες τοποθετήθηκαν σε μία βάση δεδομένων συνδεδεμένη με ένα Σύστημα Γεωγραφικών Πληροφοριών. (G.I.S.).

Τη φετινή χρονιά, το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης επέκτεινε σε πλήθος και σε βάθος τις ενέργειες του. Καταρχήν, βασική δραστηριότητα του Οργανισμού, σύμφωνα με αυτό το Πρόγραμμα Δράσης, είναι η φύλαξη και η επόπτευση των παραλίων στις οποίες γεννούν οι χελώνες Καρέττα-Καρέττα καθώς και της περιοχής του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου της Ζακύνθου.

Σύμφωνα με το Π.Δ. η μέριμνα για την οργάνωση και την εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής αποτελεί αντικείμενο του Οργανισμού.

Το πρόγραμμα φύλαξης – επόπτευσης για το 2003 συμπεριλαμβάνεται στο πρόγραμμα LIFE περιβάλλον το οποίο έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και βασίζεται στο σχέδιο φύλαξης – επόπτευσης που έχει εκπονήσει ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου. Για το 2003 αναμένεται ακόμα να γίνει επικαιροποίηση του σχεδίου φύλαξης – επόπτευσης του 2002, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του 2002.

Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι και το θέμα της οριοθέτησης του θαλάσσιου χώρου του Πάρκου και μέρος της σήμανσης της χερσαίας περιοχής περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα LIFE – περιβάλλον. Όσον αφορά την οριοθέτηση της θαλάσσιας περιοχής, αυτό περιλαμβάνει την παροχή σήμαντρων ειδικών με τους οποίους θα οριοθετούνται τα όρια των θαλάσσιων ζωνών στον κόλπο Λαγανά. Ήδη την περσινή χρονιά, ο Οργανισμός εγκατέστησε ειδικά συστήματα (Harmony), όπως αναφέραμε και σε προηγούμενη παράγραφο, στα οποία προσδένονται οι σημαδούρες και έχει ολοκληρώσει την οριοθέτηση της θαλάσσιας ζώνης Α. Για το 2003, υπολείπεται η ολοκλήρωση της οριοθέτησης των θαλάσσιων ζωνών Β και Γ.

Η σήμανση της χερσαίας περιοχής περιλαμβάνει την τοποθέτηση ειδικών πινακίδων σε κατάλληλα σημεία για την ενημέρωση των επισκεπτών στην περιοχή του Πάρκου.

Η χρηματοδότηση για αυτά τα μέτρα προέρχεται από το πρόγραμμα ΦΥΣΗ – περιβάλλον και ο φορέας υλοποίησης τους είναι ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου σε συνεργασία με το Λιμεναρχείο Ζακύνθου και όπως είναι επακόλουθο και με την Τοπική Αυτοδιοίκηση του νησιού.

Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση επίσης των επισκεπτών στο χώρο του Πάρκου και οι κατάλληλες υποδομές για την ενημέρωση τους είναι κάτι που προβλέπεται από τον Οργανισμό και περιλαμβάνονται επίσης στο πρόγραμμα ΦΥΣΗ – περιβάλλον. Προβλέπεται να πραγματοποιηθούν δράσεις όπως είναι η εγκατάσταση και η διατήρηση των απαιτούμενων υποδομών ενημέρωσης, για παράδειγμα εγκατάσταση παρατηρητηρίων, μονοπάτια, σταθμοί ενημέρωσης κλπ. Ακόμα προβλέπεται και η παραγωγή και ενημερωτικού υλικού, δηλαδή φυλλάδια, αφίσες, αυτοκόλλητα κλπ.

Στη συνέχεια, αυτό που πρέπει και αναμένεται να γίνει είναι να διερευνηθεί η περίπτωση να πραγματοποιεί ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου διάφορες παρουσιάσεις με διαφάνειες σε επιλεγμένα ξενοδοχεία με σκοπό να προσελκύσει όσο το δυνατό περισσότερο κόσμο για την ενημέρωση ή και για εθελοντική εργασία μέσα στα πλαίσια των ενεργειών για την προστασία και τη διατήρηση της συγκεκριμένης περιοχής.

Μέσα από το πρόγραμμα LIFE – περιβάλλον προβλέπονται δράσεις για τη στενή συνεργασία με τους επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Πάρκου. Τέτοιες δράσεις είναι:

- 1) Η σύνταξη ενός κώδικα καλής συμπεριφοράς,
- 2) η απονομή βραβείων (χρυσές χελώνες) στους επαγγελματίες που εμπλέκονται σε αυτές τις δράσεις και
- 3) η πιστοποίηση των επιχειρήσεων που λειτουργούν στο χώρο του Πάρκου σύμφωνα με τις προδιαγραφές του EMAS ή και του ISO 14001.

Με στόχο την ανταλλαγή τεχνογνωσίας για τη διαχείριση και την προστασία των προστατευόμενων περιοχών, ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου πρέπει να αναπτύξει σχέσεις με άλλους Διεθνείς Οργανισμούς που ασχολούνται με την προστασία του περιβάλλοντος και με τους Φορείς Διαχείρισης άλλων προστατευόμενων περιοχών.

Σε όλες τις παραπάνω δράσεις δεν θα πρέπει να παραλειφθεί και το γεγονός ότι απαραίτητη είναι επίσης και η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των ψαράδων και των αγροτών της περιοχής του Πάρκου. Πολλοί είναι οι

ψαράδες που κατά τη διάρκεια της εργασίας τους σκοτώνουν είτε κατά λάθος είτε εσκεμμένα έναν μεγάλο αριθμό χελωνών. Το είδος αυτής της δράσης λοιπόν είναι να πεισθούν οι ψαράδες για τη σοβαρότητα του προβλήματος και να είναι περισσότερο προσεκτικοί αλλά και ευαισθητοποιημένοι.

Τέλος αναμένεται η ανάπτυξη ενός Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών και βάσης δεδομένων που θα περιέχει τα στοιχεία εκείνα τα οποία θα επιτρέπουν την αξιολόγηση του προγράμματος ΦΥΣΗ – περιβάλλον.

Μία από τις αρμοδιότητες του Οργανισμού του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου της Ζακύνθου είναι και ο έλεγχος της οικοδομικής δραστηριότητας στο χώρο του Πάρκου. Αυτό που πρέπει να γίνεται είναι να αναφέρονται στις αρμόδιες αρχές οποιοσδήποτε παράνομες δραστηριότητες πραγματοποιούνται στην περιοχή του Πάρκου. Μία από τις κύριες δραστηριότητες στο χώρο του Πάρκου είναι η οικοδομική. Για τον έλεγχο της οικοδομικής δραστηριότητας ο Οργανισμός προσλαμβάνει αρχιτέκτονα – μηχανικό με σκοπό την καλύτερη επίβλεψη της περιοχής. Αυτός ο έλεγχος βέβαια γίνεται και με την κατάλληλη συνεννόηση με το Δήμο του νησιού.

Για το έτος 2003 κρίνεται σκόπιμη η συνέχιση του ελέγχου αυτού έτσι ώστε να αποτρέπονται οποιοσδήποτε τυχόν παράνομες δραστηριότητες.

Αξιοσημείωτο είναι ότι η ενημέρωση της Ζακυνθινής κοινωνίας για τους στόχους του Οργανισμού αλλά και για το έργο του κρίνεται ότι αποτελεί μία ενέργεια απαραίτητη για την ομαλή συνεργασία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου με την τοπική κοινωνία αλλά και για να υπάρχει συναίνεση στις δραστηριότητες που αναπτύσσει και πραγματοποιεί ο Οργανισμός.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να υλοποιηθούν δράσεις όπως συχνά δελτία τύπου, συνεντεύξεις, παρουσιάσεις σε διάφορους τοπικούς φορείς, εκδηλώσεις κα.

Από τα τέλη του Ιουλίου 2002, ο Οργανισμός Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου έχει τη δικαιοδοσία για την παραχώρηση χρήσης χώρου παραλίας και για την εκμίσθωση θαλάσσιων ομπρελών.

Για το έτος 2003 ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου, σε συνεργασία με την Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου, σχεδιάζει να έχει καλύτερο έλεγχο όσον αφορά τον αριθμό των ομπρελών επί των προστατευόμενων παραλίων ωτοκίας ώστε να διατηρηθεί μέσα στα νόμιμα πλαίσια. Σχετικά με τη διατήρηση του αριθμού ομπρελών μέσα στα νόμιμα πλαίσια, η πολιτική του Οργανισμού θα πρέπει να είναι πολύ αυστηρή.

Περαιτέρω, ο Οργανισμός, σχεδιάζει την κατάρτιση «Κώδικα Καλής Συμπεριφοράς» τον οποίο θα πρέπει να εφαρμόζουν αυστηρά οι δικαιούχοι. Ο κώδικας αυτός θα είναι ένα αναπόσπαστο μέρος του συμβολαίου μεταξύ των δικαιούχων και του Οργανισμού και θα προβλέπονται αυστηρές κυρώσεις σε περιπτώσεις που κάποιος δεν τον τηρήσει.

Η κατάρτιση του συγκεκριμένου κώδικα εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί έως και το τέλος Απριλίου του 2003.

Για την ορθολογική διαχείριση και την ανάπτυξη ήπιων δραστηριοτήτων στη θαλάσσια περιοχή του Πάρκου, ο Οργανισμός βρίσκεται σε στενή συνεργασία με το Λιμεναρχείο του νησιού.

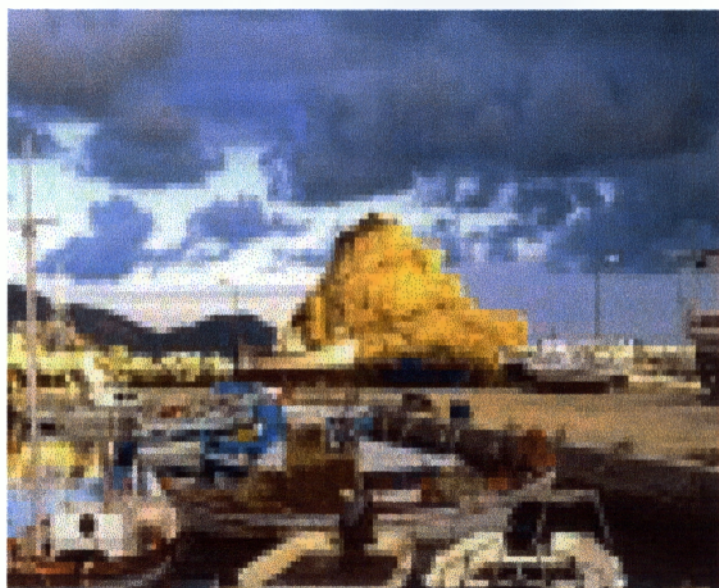
Για το 2003 έχει προγραμματιστεί να υλοποιηθούν οι παρακάτω στόχοι:

- 1) Προμήθεια για την αγορά ενός δεύτερου σκάφους που θα χρησιμεύσει για την περιπολία και τη φύλαξη της θαλάσσιας περιοχής του κόλπου Λαγανά και για την επαρκή επάνδρωση του.
- 2) Τη δημιουργία εποχικού Λιμενικού Σταθμού στον κόλπο Λαγανά.
- 3) Την κατάρτιση ενός ειδικού Διαχειριστικού Σχεδίου για την κίνηση των σκαφών στη θαλάσσια ζώνη Β του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.
- 4) Ολοκλήρωση της οριοθέτησης της θαλάσσιας περιοχής του Πάρκου και για τις ζώνες Β και Γ.

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων ο Οργανισμός έχει ήδη:

- 1) καταθέσει μία πρόταση στην Ευρωπαϊκή χρηματοδοτική πρωτοβουλία για την προμήθεια σκαφών έτσι ώστε η φύλαξη του κόλπου Λαγανά να πραγματοποιείται επιτυχώς.
- 2) Συνεργάζεται στενά με το Λιμεναρχείο Ζακύνθου για τη δημιουργία εποχικού Λιμενικού Σταθμού στο αλιευτικό καταφύγιο του «Άγιου Σώστη», μέσα στον κόλπο Λαγανά και για την κατάρτιση ειδικού Διαχειριστικού Σχεδίου για την κίνηση των σκαφών και την προώθηση ήπιων μορφών ανάπτυξης, στη θαλάσσια ζώνη Β του Πάρκου.

Στις παραπάνω φωτογραφίες διαφαίνεται το λιμάνι και γενικότερα η περιοχή του Άγιου Σώστη όπου αναμένεται να πραγματοποιηθεί η δημιουργία του αλιευτικού καταφύγιου.

Εκτιμάται ότι η προμήθεια του δεύτερου σκάφους θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι και το τέλος Μαΐου 2003 καθώς επίσης και η εγκατάσταση του εποχικού Λιμενικού Σταθμού. Το ειδικό Διαχειριστικό Σχέδιο εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί έως το τέλος Ιουνίου 2003.

Παρόμοια πρέπει να εξασφαλιστεί η προβολή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου και του έργου του Οργανισμού τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε Εθνικό και Διεθνές.

Για το σκοπό αυτό πρέπει να υλοποιηθούν δράσεις όπως η αποστολή δελτίων τύπου σε εθνικές και διεθνείς εφημερίδες, να δίνονται συνεντεύξεις σε τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά κανάλια εθνικής και διεθνούς εμβέλειας, αλλά απαραίτητη είναι επίσης και να η ανανέωση της ιστοσελίδας του Οργανισμού με νέα συμβάντα και δράσεις. Ακόμα, μπορεί ο Οργανισμός να συμμετέχει σε διεθνή και εθνικά συνέδρια και συναντήσεις και να προσπαθεί να προσελκύσει δημοσιογράφους για την παρουσίαση του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου. Για τον προηγούμενο λόγο μπορούν να οργανώνονται και διάφορες εκδηλώσεις σε εθνικό και διεθνή επίπεδο, να συμμετέχουν σε

εκείνες τις εκδηλώσεις που αφορούν το περιβάλλον και τον πολιτισμό και να δημιουργούν υλικό για την αποστολή σε παρόμοιες εκδηλώσεις.

Αξίζει να αναφερθεί ότι προβλέπεται και η υλοποίηση ενός προγράμματος για την παρακολούθηση των παραμέτρων του περιβάλλοντος. Για το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχει κατατεθεί σχετική πρόταση στο πρόγραμμα LIFE – περιβάλλον και αναμένεται το αποτέλεσμα για την έγκριση της ή όχι.

Σημαντική παράμετρο αποτελεί και η ρύπανση στην περιοχή του Πάρκου από διάφορες δραστηριότητες όπως για παράδειγμα η διάθεση αποβλήτων στους αγρούς χωρίς επεξεργασία, καύση μεταχειρισμένων ορυκτέλαιων κλπ. Η καταγραφή των πηγών ρύπανσης, η υποστήριξη των αρμόδιων φορέων και η συνεργασία και ενημέρωση των πολιτών αποτελούν επίσης βασικό αντικείμενο, που πρέπει να περιλαμβάνεται στο σχέδιο διαχείρισης.

Μία από τις συνεργασίες του Οργανισμού είναι και αυτή με τις Μη Κυβερνητικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις. Αυτές συμμετέχουν ενεργά στη διαχείριση και την προστασία της περιοχής μέσω της υλοποίησης προγραμμάτων συστηματικής παρακολούθησης και προστασίας, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης επισκεπτών, εκδόσεων, αγοράς και διαχείρισης γης.

Εκτιμώντας παράλληλα ότι:

- 1) Η συνέχιση των παραπάνω προγραμμάτων είναι χρήσιμη για τη λειτουργία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου.
- 2) Η υλοποίηση τους θα πρέπει να γίνεται υπό την εποπτεία του Οργανισμού του Πάρκου και στο πλαίσιο του Σχεδίου Διαχείρισης.
- 3) Η υπάρχουσα τεχνογνωσία θα πρέπει να αξιοποιηθεί κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Ένας από τους στόχους του Οργανισμού είναι η συνέχιση της υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών από τις Μη Κυβερνητικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις και στο πλαίσιο του επιχειρησιακού σχεδίου του

Οργανισμού και του Σχεδίου Διαχείρισης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να επιστευτεί η υπογραφή ενός μνημονίου συνεργασίας το οποίο θα προσφέρει τη βάση για ένα συγκεκριμένο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ του Οργανισμού και των Μη Κυβερνητικών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων το συντομότερο δυνατό.

Πρόγραμμα Εθελοντών:

Εκτός από τα παραπάνω προγράμματα υπάρχουν και τα προγράμματα εθελοντών. Η εθελοντική εργασία αποτελεί διεθνώς μία σημαντική λειτουργία στις προστατευόμενες περιοχές και η υποστήριξη προγραμμάτων εθελοντών περιλαμβάνεται συνήθως στο πλαίσιο δράσης του εκάστοτε Φορέα Διαχείρισης.

Τα προγράμματα εθελοντών σε μία προστατευόμενη περιοχή αφορούν κυρίως:

- 1) την επίπτευση και φύλαξη
- 2) τη συλλογή βασικών επιστημονικών δεδομένων
- 3) τον καθαρισμό των παραλίων, δασών κλπ.
- 4) Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση
- 5) Την κατασκευή μικρών έργων όπως για παράδειγμα την κατασκευή μονοπατιών, σήμανση κα.

Επίσης οι εθελοντές αποτελούν συνεργάτες, οι οποίοι θα υποστηρίξουν και θα «διαφημίσουν» την προστατευόμενη περιοχή σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Κρίνεται ακόμα σκόπιμο να εξεταστεί από τον Οργανισμό η δυνατότητα ανάπτυξης ενός προγράμματος εθελοντών από όλο τον κόσμο.

Το θέμα των εθελοντών αποτελεί ένα ζήτημα το οποίο που θα πρέπει να εξεταστεί σε ένα πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ του Οργανισμού και των Μη Κυβερνητικών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, ο Οργανισμός Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου έχει καταθέσει σχετική πρόταση στο πρόγραμμα του

ΕΤΕΡΠΣ «Εθελοντισμός και Περιβάλλον» συνολικού προϋπολογισμού 100.000 ΕΥΡΩ, το οποίο έχει εγκριθεί καταρχήν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Ένας σύλλογος που αναφέρεται στην προστασία της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα–Καρέττα μέσω του εθελοντισμού είναι ο ΑΡΧΕΛΩΝ – Σύλλογος ο οποίος ιδρύθηκε το 1983 με σκοπό τη μελέτη και προστασία των θαλάσσιων χελωνών και των βιοτόπων τους.

Πρόκειται για ένα μη κερδοσκοπικό σωματείο το οποίο στηρίζεται στον εθελοντισμό, δηλαδή στην αυτόβουλη προσφορά εργασίας για την αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων.

Με αυτόν τον τρόπο πάνω από 100 άνθρωποι από όλο τον κόσμο, κάθε χρόνο συμμετέχουν στην προσπάθεια διάσωσης της θαλάσσιας χελώνας, σύμβολο ζωής που απειλείται με εξαφάνιση.

Κάθε χρόνο, από τα τέλη Μάιου έως τις αρχές του Οκτωβρίου, περισσότεροι από 60 Έλληνες και ξένοι εθελοντές συμμετέχουν στο καλοκαιρινό πρόγραμμα του Συλλόγου στο Λακωνικό Κόλπο. Στην παραλία του Ευρώτα, βρίσκονται δύο από τις οργανωμένες κατασκηνώσεις του καλοκαιρινού προγράμματος, η μία στην εκβολή του Βασιλοπόταμου και η

άλλη στα ανατολικά του Ευρώτα. Η κατασκήνωση υποδοχής του προγράμματος βρίσκεται 5 χλμ. Νότια του Γυθείου. Όλες οι κατασκηνώσεις διαθέτουν υδροδότηση με πόσιμο νερό, πρόχειρα οργανωμένα κουζίνα και τουαλέτα.

Στο πρόγραμμα του Λακωνικού Κόλπου, κάθε καλοκαίρι οι εθελοντές μπορούν να συμμετέχουν στους εξής τομείς:

- 1) Πρόγραμμα καταγραφής και προστασία της αναπαραγωγικής δραστηριότητας της θαλάσσιας χελώνας
- 2) Πρόγραμμα ευαισθητοποίησης του κοινού μέσα από τους Σταθμούς Ενημέρωσης, ενημερωτικές εξορμήσεις στις παραλίες, ενημερωτικές παρουσιάσεις σε κάμπινγκ και ξενοδοχεία κα.
- 3) Δράσεις αποκατάστασης των αμμόλοφων, συντήρηση ξύλινων μονοπατιών κα.

Εκτός από τα εποχιακά προγράμματα, υπάρχει και το Κέντρο Διάσωσης Θαλάσσιων Χελωνών, το οποίο στεγάζεται σε πέντε παλαιά βαγόνια (δωρεά του ΟΣΕ) σε χώρο που παραχώρησε ο Δήμος Γλυφάδας. Το κύριο μέρος της εργασίας των εθελοντών είναι η περίθαλψη των τραυματισμένων χελωνών και η επανατοποθέτηση τους στο φυσικό τους περιβάλλον. Στόχος του Κέντρου είναι και η ευαισθητοποίηση του κοινού, ιδίως των μαθητών και των αλιέων, επειδή συχνά οι χελώνες τραυματίζονται εμπλεκόμενες σε αλιευτικά δίχτυα.

Το Κέντρο έχει ανάγκη εθελοντικής εργασίας καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Είναι καλό βέβαια οι εθελοντές να έχουν κάποιες βασικές γνώσεις σχετικά με τη φροντίδα των ζώων.

Ολοκληρώνοντας, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε και το γεγονός ότι αναμένεται να πραγματοποιηθεί συνεργασία με Πανεπιστημιακά Ιδρύματα για την εκπόνηση εργασιών. Ήδη από το 2001 ο Οργανισμός του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου της Ζακύνθου έχει ξεκινήσει τη διαδικασία συνεργασίας με διάφορα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε διεθνές.

Στόχος αυτής της συνεργασίας είναι η εκπόνηση από φοιτητές των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων εργασιών (μεταπτυχιακά, διπλωματικές, πρακτική άσκηση), έτσι ώστε να αποκτήσει ο Οργανισμός πολύτιμα δεδομένα. Τα δεδομένα αυτά θα βοηθήσουν στη διαχείριση και την προστασία της περιοχής και στη λήψη κάποιων αποφάσεων.

Κρίνεται τέλος σκόπιμο η συνέχιση και η περαιτέρω ανάπτυξη αυτής της συνεργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Συμπεράσματα

Το περιβάλλον, όπως γνωρίζουμε, είναι ο κυριότερος παράγοντας που δίνει ζωή σε κάθε ζωντανό είδος, είτε είναι ο άνθρωπος, είτε είναι τα ζώα, είτε κάποια φυτά. Παρόλα' αυτά όμως, κάποιες συγκεκριμένες περιοχές απειλούνται από πολλούς κινδύνους. Ένας από τους κυριότερους είναι ο άνθρωπος, που με την αλόγιστη συμπεριφορά του καταστρέφει το περιβάλλον. Κάτι τέτοιο θεωρείται βέβαια τραγικό.

Αυτό που πρέπει να γίνει είναι να αναλογιστούμε όλοι τις ευθύνες μας, ένας - ένας ξεχωριστά και όλοι μαζί και με τη βοήθεια των κρατικών οργανισμών και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να πραγματοποιηθούν κάποιες προσπάθειες για την προστασία των προστατευόμενων περιοχών.

Όπως μπορούμε να αντιληφθούμε από τα παραπάνω, το θέμα «περιβάλλον και προστατευόμενες περιοχές» είναι ένα από τα σημαντικότερα που απασχολεί όχι μόνο το Κράτος αλλά και τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Αναφερόμενοι στο Κράτος, υπάρχουν πάρα πολλοί νόμοι, υπάρχουν Διεθνείς και Ευρωπαϊκές συμβάσεις οι οποίες, λόγω της σοβαρότητας του προβλήματος, έχουν σαν κύριο στόχο την προστασία κάποιων ειδών, που απειλούνται υπό εξαφάνιση. Ένας από τους κυριότερους νόμους είναι ο 1650/1986, ο οποίος αναφέρει διάφορα μέτρα για την προστασία οικοτόπων, βιότοπων, και γενικότερα περιοχών που έχουν ανάγκη από προστασία. Γενικά οι προσπάθειες της Ελλάδας έχουν αναπτυχθεί ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία όχι μόνο με τη ψήφιση ειδικών νόμων, αλλά και με την υπογραφή κάποιων Προγραμμάτων όπως είναι το Υποπρόγραμμα Περιβάλλον του Β' Κ.Π.Σ.

Σε αυτήν την προσπάθεια αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι σημαντικό ρόλο παίζουν και οι διάφορες συμβάσεις όπως είναι η σύμβαση Ramsar η οποία αφορά τους Υγροτόπους Διεθνούς Σημασίας, ειδικά ως βιότοπους άγριων πουλιών. Στη συνέχεια, πρέπει να πούμε ότι ενεργό συμμετοχή στην προστασία του περιβάλλοντος έχουν η σύμβαση της Βέρνης, της Βόννης, της Βαρκελώνης καθώς και η οδηγία 79/409 για τη διατήρηση των άγριων πουλιών. Από όλες τις παραπάνω συμβάσεις δεν μπορούμε να

παραλείψουμε και την οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, της άγριας πανίδας και αυτοφυσούς χλωρίδας, η οποία ονομάζεται NATURA 2000 (ΦΥΣΗ 2000) και θεωρείται από τις πιο πρόσφατες προσπάθειες που γίνονται για την προστασία του περιβάλλοντος.

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι το Ελληνικό Κράτος συνεργάζεται σε μεγάλο βαθμό με κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να υπάρξουν καλύτερα αποτελέσματα στην μεγάλη αυτή προσπάθεια που γίνεται για την προστασία του περιβάλλοντος.

Αυτό που πρέπει να τονίσουμε επίσης είναι και το γεγονός ότι σε αυτήν την προσπάθεια η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν μένει άπραγη. Το Κράτος εκχωρεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης κάποιες αρμοδιότητες ως προς την προστασία των περιοχών τους.

Σε αυτήν την περίπτωση, οι Δήμοι ή οι Κοινότητες, γνωρίζοντας καλύτερα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή τους, προσπαθούν να τη διαχειριστούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ο τρόπος αυτός όμως, πρέπει να είναι εκείνος ώστε από τη μία πλευρά να προστατεύεται η περιοχή τους, από την άλλη όμως να μη θίγεται το ανθρώπινο συμφέρον και ο οικονομικός τομέας της περιοχής.

Οι δήμοι και οι Κοινότητες, είναι υποχρεωμένοι να προστατεύουν το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον τους και να καταρτίζουν ειδικά προγράμματα για τη διαχείριση της περιοχής τους. Πρέπει να εκμεταλλεύονται και να διαχειρίζονται τους τοπικούς φυσικούς πόρους τους για την προστασία της περιοχής τους.

Κάτι τέτοιο, όπως γίνεται αντιληπτό είναι πάρα πολύ δύσκολο. Για αυτόν το λόγο οι Οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα πρέπει να συνεργάζονται με τους φορείς του Δημοσίου. Μια τέτοια συνεργασία θεωρείται απαραίτητη για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

Για αυτόν τον σκοπό, συστήνονται Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου από το Κράτος ή την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αυτά τα Νομικά Πρόσωπα, αναλαμβάνουν κάποιες συγκεκριμένες αρμοδιότητες για τη διοίκηση και διαχείριση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν κάποιες περιοχές. Αναλαμβάνουν δηλαδή, την επίλυση κάποιων περιβαλλοντικών προβλημάτων της περιοχής τους και δεν αρκούνται

μόνο στις ενέργειες που πρόκειται να εκτελέσει το Κράτος για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Δεν πρέπει όμως να παραλείψουμε και το γεγονός ότι οι περισσότεροι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αντιμετωπίζουν κάποιες οικονομικές δυσκολίες, κάτι που κάνει δυσκολότερο το έργο τους για την προστασία του περιβάλλοντος. Έτσι λοιπόν οι ΟΤΑ, θα πρέπει να έχουν αυτοτέλεια στον οικονομικό και διοικητικό τομέα ώστε να διαχειρίζονται καλύτερα τα εκάστοτε θέματα που έχουν να επιλύσουν. Το Κράτος από την άλλη πλευρά θα πρέπει να έχει ρόλο υποστηρικτικό και συντονιστικό ανάμεσα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης,

Σε όλες αυτές τις προσπάθειες όμως, αξίζει να σημειωθεί η αξία και ο ρόλος του εθελοντισμού.

Κάθε άνθρωπος είναι υποχρεωμένος να αναλαμβάνει τις ευθύνες του και να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός με τον τρόπο που χρησιμοποιεί το περιβάλλον. Εκτός όμως από την προσοχή που θα πρέπει να δείξουμε, οφείλουμε όλοι να παίρνουμε μέρος σε αυτές τις προσπάθειες που γίνονται για την προστασία του περιβάλλοντος και να μην περιμένουμε αποτελέσματα μόνο από το Κράτος και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Ολοκληρώνοντας την εργασία, αυτό που αξίζει να ειπωθεί είναι ότι το περιβάλλον είναι η πιο σημαντική πηγή ζωής του ανθρώπου. Γι' αυτό το λόγο, όλοι οφείλουμε να το προστατεύουμε με ότι μέσα διαθέτουμε έτσι ώστε αυτό να μας δίνει σιγουριά για τη συνέχιση του κύκλου ζωής κάθε ζωντανού οργανισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ε.Ε.Τ.Α.Α, *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον, Υποπρόγραμμα 3, Διαχείριση και Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος*, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε, Αθήνα 1999.
- *Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου*, Αύγουστος 2002.
- www.ornitologiki.gr.
- www.nomosphysis.org.gr.
- Σ.Ε ΤΣΙΟΥΡΗΣ. Π.Α ΓΕΡΑΚΗΣ, *Υγρότοποι της Ελλάδος, Αξίες – Αλλοιώσεις – Προστασία*, ΑΠΘ Τμήμα Γεωπονίας, Εργαστήριο Οικολογίας και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκη 1991.
- Ε.Ε.Τ.Α.Α, *Οδηγός σε θέματα Προστασίας Περιβάλλοντος για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1989.
- www.minenv.gr.
- ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος, *Η Οδηγία των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ & το Δίκτυο NATURA 2000*, Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
- ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ, *Οικολογία – Πόλη – Αυτοδιοίκηση*, Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1994.
- ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «Η Απόπειρα», περιοδικό «Η Νέα Οικολογία», *Οικολογία και Τοπική Αυτοδιοίκηση*, 1989, Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1994.
- www.zakynthos.gr.
- ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «Αρχέλων, ο Ισχυρός», *Διαχείριση και Προοπτικές*, τεύχη 50-52, Αθήνα 2002